II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 11ης Μαΐου 1999

σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που έχει θέσει σε εφαρμογή η Ιταλία υπέρ του τομέα της ζάχαρης

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(1999) 1363]

(Το κείμενο στην ιταλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(1999/605/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερομένους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο [1],

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Με ημερομηνίες 15 Φεβρουαρίου 1995, 27 Ιουνίου 1995 και 27 Ιουλίου 1995, η Επιτροπή έλαβε μια καταγγελία σχετική με τις ενισχύσεις, τις οποίες είχε χορηγήσει η Ιταλία υπέρ των εταιρειών που ήσαν ιδιοκτήτες δύο μονάδων παραγωγής ζάχαρης.

(2) Με επιστολή της 22ας Αυγούστου 1995, η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ιταλίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση κοινοποίησε τις εν λόγω ενισχύσεις.

(3) Με επιστολή της 25ης Νοεμβρίου 1996, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ιταλία για την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης έναντι των ενισχύσεων που περιγράφονται στον τίτλο II. Με την ίδια επιστολή, Επιτροπή κάλεσε την Ιταλία να υποβάλει παρατηρήσεις εντός ενός μηνός από την ημερομηνία κοινοποίησης της εν λόγω επιστολής.

(4) Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* [2]. Η Επιτροπή κάλεσε τα άλλα κράτη μέλη και τους λοιπούς ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με τις εν λόγω ενισχύσεις εντός ενός μηνός από την ημερομηνία της δημοσίευσης.

(5) Η Ιταλία υπέβαλε προκαταρκτικές παρατηρήσεις με επιστολή της 3ης Απριλίου 1997. Με ημερομηνία 8 Ιουνίου 1998, διεβίβασε αναλυτικές παρατηρήσεις σχετικά με την διαδικασία που είχε κινήσει η Επιτροπή.

(6) Στις 17 Απριλίου 1997 η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις εκ μέρους μιας επιχείρησης, η οποία λειτουργούσε στον ίδιο τομέα με τις επιχειρήσεις που ήσαν αποδέκτες των ενισχύσεων, και τις διεβίβασε στην Ιταλία.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

(7) Οι ενισχύσεις κατά των οποίων η Επιτροπή έχει κινήσει τη διαδικασία είναι εκείνες που χορηγήθηκαν στις εταιρείες που είναι ιδιοκτήτες των δύο μονάδων παραγωγής ζάχαρης στο Celano (σημείο A) και στο Castiglion Fiorentino (σημείο B). Η χορήγησή τους ακολούθησε άλλες δημόσιες παρεμβάσεις που είχαν εγκριθεί από την Επιτροπή ως ενισχύσεις για επενδύσεις για την αναδιάρθρωση των δύο εγκαταστάσεων και περιγράφονται κατωτέρω στα σημεία A και B. Οι ημερομηνίες εντός παρενθέσεων αναφέρονται στις αποφάσεις της διυπουργικής επιτροπής οικονομικού προγραμματισμού (στο εξής«CIPE»), με τις οποίες είχε εγκριθεί η χορήγηση των ενισχύσεων.

(8) Όλες οι ενισχύσεις καταβλήθηκαν μέσω της RIBS SpA (στο εξής «RIBS»), δημόσιας ανώνυμης εταιρείας για παρεμβάσεις στον τομέα των γεωργικών προϊόντων διατροφής.

(9) Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρέσχε η Ιταλία, η νομική βάση για τη χορήγηση των ενισχύσεων είναι οι νόμοι αριθ. 700/83 και αριθ. 209/90, οι οποίοι ρυθμίζουν τις παρεμβάσεις της RIBS και προβλέπουν την έγκριση ενός εθνικού σχεδίου αναδιάρθρωσης του τομέα της ζάχαρης στην Ιταλία, αν και ορισμένες από τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν δεν αντιστοιχούν στα είδη ενίσχυσης που προβλέπονται από τους εν λόγω νόμους.

[1] ΕΕ C 88 της 19.3.1997, σ. 4.
[2] Βλέπε υποσημείωση 1.

Το εθνικό σχέδιο αναδιάρθρωσης τον τομέα της ζάχαρης 1984/85 — 1989/90 και η παράταση της ισχύος του

(10) Με επιστολή της 15ης Μαΐου 1984, η Επιτροπή κοινοποίησε στην Ιταλία την απόφασή της σχετικά με το εθνικό σχέδιο αναδιάρθρωσης του τομέα της ζάχαρης για τα έτη από 1984/85 έως 1989/90 (στο εξής «ΕΣ 84/90»). Δεδομένου ότι το σχέδιο αυτό καθόριζε τους στόχους και ορισμένα μέτρα αναδιάρθρωσης με γενικό τρόπο, χωρίς να παρέχει τις λεπτομέρειες που θα επέτρεπαν να εξετασθεί το συμβιβαστό των μέτρων ενίσχυσης που θα εφαρμόζονταν συγκεκριμένα, η Επιτροπή πληροφόρησε μεν τις ιταλικές αρχές ότι δεν σκόπευε να προβάλει αντιρρήσεις έναντι του νόμου αριθ. 700/83, επιφυλάχθηκε όμως να εξετάσει τα ειδικά σχέδια παρέμβασης που προβλέπονταν στον εν λόγω νόμο, τα οποία θα έπρεπε να κοινοποιηθούν κάθε ένα χωριστά σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3.

(11) Βάσει του ΕΣ 84/90 η Ιταλία κοινοποίησε δύο ειδικά σχέδια παρέμβασης, τα οποία αφορούσαν την αναδιάρθρωση της μονάδας παραγωγής ζάχαρης του Castiglion Fiorentino και των εργοστασίων του Celano και του Strongoli αντιστοίχως. Τα δύο σχέδια εγκρίθηκαν από την Επιτροπή με επιστολές της 13ης Δεκεμβρίου 1984 και της 5ης Αυγούστου 1985.

(12) Τα δύο σχέδια προέβλεπαν αντιστοίχως τα εξής:

για την υλοποίηση των επενδύσεων με σκοπό την αναδιάρθρωση της μονάδας του Castiglion Fiorentino:

α) συμμετοχή της RIBS στο κεφάλαιο της εταιρείας Zuccherificio Castiglionese SpA («Castiglionese») ύψους 12 000 εκατ. LIT·

β) τη χορήγηση δανείου με μειωμένο επιτόκιο εκ μέρους της RIBS στην εν λόγω εταιρεία, ύψους 24 000 εκατ. LIT·

για την υλοποίηση των επενδύσεων με σκοπό την αναδιάρθρωση των μονάδων του Celano και του Strongoli:

α) συμμετοχή της RIBS στο κεφάλαιο της εταιρείας Nusam SpA («Nusam»), ύψους 10 000 εκατ. LIT·

β) τη χορήγηση δανείου με μειωμένο επιτόκιο εκ μέρους της RIBS στην ως άνω εταιρεία, ύψους 35 000 εκατ. LIT.

(13) Η διάρκεια ισχύος του εν λόγω πρώτου εθνικού σχεδίου αναδιάρθρωσης του τομέα της ζάχαρης παρατάθηκε έως την περίοδο 1990/91. Με επιστολή της 20ής Ιουνίου 1991, η Επιτροπή ενέκρινε την παράταση αυτή και έδωσε την καταρχήν έγκρισή της για την ενημέρωση του σχεδίου του 1984 για το διάστημα από 1991/92 έως 1995/96, επιφυλασσόμενη και πάλι «να λάβει θέση έναντι των μέτρων, τα οποία θα ληφθούν κατ' εφαρμογή του ενημερωμένου σχεδίου αναδιάρθρωσης και τα οποία θα πρέπει να κοινοποιούνται και πάλι σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης».

(14) Με την ίδια απόφαση, η Επιτροπή ζήτησε από την Ιταλία να μην αναλάβει καμία δέσμευση έναντι των ενδεχόμενων δικαιούχων των ενισχύσεων, πριν αποφανθεί για τα μέτρα που προβλέπονταν στο σχέδιο αναδιάρθρωσης. Οι ενισχύσεις που αφορά η παρούσα απόφαση εντάσσονται στο πλαίσιο αυτό, δεδομένου ότι χορηγήθηκαν κατά την περίοδο ισχύος του εθνικού σχεδίου αναδιάρθρωσης του τομέα της ζάχαρης και η Ιταλία θεωρεί ότι είναι όλες σύμφωνες με το εν λόγω σχέδιο.

A. ***Ενισχύσεις για το εργοστάσιο του Celano***

(15) Οι ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση της μονάδας παραγωγής ζάχαρης του Celano χορηγήθηκαν στην αρχή στην Nusam και στη συνέχεια στην εταιρεία Sadam Abruzzo SpA (στο εξής «Sadam Abruzzo»), του ομίλου Sadam, ο οποίος στις 17 Δεκεμβρίου 1991 αγόρασε το εν λόγω εργοστάσιο από την Nusam που τελούσε υπό εκκαθάριση, αφού προηγουμένως το είχε μισθώσει από τις 11 Αυγούστου 1989. Πρόκειται για τις ενισχύσεις που αναφέρονται στα σημεία 15.1 έως 15.6:

(15.1) Με απόφαση της διυπουργικής επιτροπής οικονομικού προγραμματισμού («απόφαση CIPE») της 12ης Απριλίου 1988 χορηγήθηκε μια ενίσχυση υπό μορφή συμμετοχής στο κεφάλαιο της Nusam, ιδιοκτήτριας της μονάδας του Celano, ύψους 5 000 εκατ. LIT. Αυτή η νέα συμμετοχή στο κεφάλαιο πραγματοποιήθηκε με την ευκαιρία της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, μετά από μείωσή του (από 26 000 σε 13 000 εκατ. LIT) για να καλυφθούν οι ζημίες της επιχείρησης. Η νέα συμμετοχή στη συνέχεια μηδενίστηκε για την κάλυψη των ζημιών διαχείρισης.

(15.2) Με απόφαση CIPE της 12ης Σεπτεμβρίου 1989 χορηγήθηκε ενίσχυση υπό μορφή εγγύησης για ποσό 2 000 εκατ. LIT, υπέρ της Sadam Abruzzo, μισθώτριας και κατόπιν ιδιοκτήτριας της εν λόγω μονάδας· η εγγύηση, η οποία χορηγήθηκε τη στιγμή που η Sadam Abruzzo μίσθωσε το εργοστάσιο από τη Nusam, κάλυπτε τις υποχρεώσεις της τελευταίας έναντι τρίτων πιστωτών.

(15.3) Με απόφαση CIPE της 2ας Φεβρουαρίου 1990, χορηγήθηκε ενίσχυση υπό μορφή εγγύησης για ποσό 11 000 εκατ. LIT, υπέρ της Sadam Abruzzo. Το ποσό της εγγύησης αντιστοιχούσε στις δαπάνες της Sadam Abruzzo για επενδύσεις που πραγματοποίησε για λογαριασμό της ιδιοκτήτριας εταιρείας (Nusam) κατά την περίοδο που είχε μισθώσει το εργοστάσιο.

(15.4) Μια ενίσχυση ύψους 2 500 εκατ. LIT χορηγήθηκε με μορφή συμμετοχής στην αναδιάρθρωση του κεφαλαίου της Nusam μετά το μηδενισμό του κεφαλαίου για την κάλυψη των ζημιών διαχείρισης. Η συμμετοχή πραγματοποιήθηκε με τη μορφή παραίτησης για το αντίστοιχο ποσό από ένα μέρος των ενυπόθηκων πιστώσεων που είχαν χορηγηθεί στην Nusam.

(15.5) Με απόφαση CIPE της 26ης Ιουλίου 1990, η RIBS επιφορτίστηκε με την υλοποίηση όλων των αναγκαίων μέτρων, για να αποφευχθεί η πτώχευση της Nusam και να επιτευχθεί η πώληση του εργοστασίου του Celano από τη Nusam στην Sadam Abruzzo («ειδικό σχέδιο παρέμβασης 1990»).

Τα μέτρα που εφαρμόστηκαν είναι τα εξής:

α) παραίτηση από την υποθήκη επί του εργοστασίου του Celano, η οποία είχε εγγραφεί για την εξασφάλιση της πληρωμής της υπολειπόμενης οφειλής, ύψους 17 504 εκατ. LIT, της Nusam προς την RIBS. Η παραίτηση αυτή συνεπάγεται την υποβάθμιση της πίστωσης και την κατάταξή της μεταξύ των εγχειρόγραφων πιστώσεων, γεγονός που επέτρεψε στη Nusam να αποφύγει την πτώχευση και να υπαχθεί στη διαδικασία του προληπτικού συμβιβασμού (concordato preventivo) ([3])·

β) κατάταξη της πίστωσης, η οποία έχει καταστεί εγχειρόγραφη, μετα τις άλλες εγχειρόγραφες πιστώσεις (postergazione). Η πίστωση αυτή απωλέσθηκε οριστικά με την πτώχευση της Nusam στις 29 Δεκεμβρίου 1997·

γ) πώληση της μονάδας του Celano, ιδιοκτησίας της Nusam, στην Sadam Abruzzo, με ανάληψη εκ μέρους της της υποχρέωσης για καταβολή της υπολειπόμενης οφειλής ύψους 15 000 εκατ. LIT έναντι της RIBS (με τους ίδιους όρους)·

δ) παροχή νέας πενταετούς περιόδου χάριτος (με πληρωμή μόνο τόκων με μειωμένο επιτόκιο) για την αποπληρωμή της εν λόγω οφειλής των 15 000 εκατ. LIT.

(15.6) Με την ίδια απόφαση της CIPE της 26ης Ιουλίου 1990, χορηγήθηκαν οι ακόλουθες ενισχύσεις:

α) ενίσχυση με τη μορφή συμμετοχής στο κεφάλαιο της Sadam Abruzzo για ποσό 8 000 εκατ. LIT·

β) δάνειο με ευνοϊκό επιτόκιο ύψους 11 000 εκατ. LIT, που χορηγήθηκε από την RIBS στην Sadam Abruzzo.

Β. *Ενισχύσεις για το εργοστάσιο του Castiglion Fiorentino*

(16) Όλες οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν στην Castiglionese, της οποίας το μετοχικό κεφάλαιο κατείχαν η RIBS και η Federconsorzi SpA (κάτοχος της πλειοψηφίας των μετοχών). Μετά την εκκαθάριση της τελευταίας και τις δυσκολίες που προέκυψαν για τις ελεγχόμενες από αυτή εταιρείες, οι μετοχές της Federonsorzi SpA πωλήθηκαν στην SECI SpA (εφεξής «SECI» και η Castiglionese εισήλθε στον όμιλο Sadam στις 29 Ιουλίου 1992. Πρόκειται για τις εξής ενισχύσεις:

(16.1) Στις 2 Αυγούστου 1991 χορηγήθηκε ενίσχυση υπό μορφή εγγύησης υπέρ της Castiglionese, ιδιοκτήτριας της μονάδας παραγωγής ζάχαρης στο Castiglion Fiorentino, για το άνοιγμα πιστωτικού ορίου 41 000 εκατ. LIT για την κάλυψη των δαπανών της περιόδου 1991.

(16.2) Με απόφαση της 16ης Απριλίου 1992, η CIPE ενέκρινε ένα σχέδιο παρέμβασης («ειδικό σχέδιο παρέμβασης 1992») υπέρ της Castiglionese με σκοπό την εξυγίανση της χρηματοοικονομικής κατάστασης (η εταιρεία είχε ζητήσει να υπαχθεί στο καθεστώς ελεγχόμενης διαχείρισης —amministrazione controllata— τον Αύγουστο 1991). Τα μέτρα που εφαρμόστηκαν είναι τα εξής:

α) παράταση για συμπληρωματική περίοδο δέκα ετών της συμμετοχής στο κεφάλαιο που είχε αποκτηθεί το 1984 για ποσό 12 000 εκατ. LIT (η ενίσχυση που συνίστατο στην εν λόγω πρώτη συμμετοχή είχε εγκριθεί από την Επιτροπή)·

β) κεφαλαιοποίηση ενός μέρους (20 000 εκατ. LIT) του δανείου με ευνοϊκό επιτόκιο που είχε χορηγηθεί από την RIBS στην Castiglionese το 1984 (η ενίσχυση που συνίστατο στη χορήγηση του δανείου είχε εγκριθεί από την Επιτροπή)·

γ) αναδιάταξη της εξόφλησης σε 15 έτη του υπολοίπου του δανείου, ύψους 24 000 εκατ. LIT·

δ) νέα συμμετοχή της RIBS στο κεφάλαιο της Castiglionese ύψους 10 000 εκατ. LIT·

ε) χορήγηση από την RIBS στην Castiglionese δανείου ύψους 20 000 εκατ. LIT με μειωμένο επιτόκιο·

στ) εξαγορά των μετοχών της RIBS που αναφέρονται στα σημεία α), β) και δ) εκ μέρους της Sadam Abruzzo στην ονομαστική αξία τους.

III. **ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ**

(17) Τα επιχειρήματα στα οποία στηρίζεται η απόφαση της Επιτροπής για την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 88 παράγραφος 2 μπορούν να συνοψιστούν ως εξής.

(18) Οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την RIBS κατ' εφαρμογή των διαφόρων αποφάσεων της CIPE που προαναφέρθηκαν δεν εντάσσονται στο πλαίσιο των σχεδίων αναδιάρθρωσης του τομέα της ζάχαρης, τα οποία είχαν εγκριθεί από την Επιτροπή το 1984 και το 1991.

(19) Οι ενισχύσεις δεν προβλέπονται στα ειδικά σχέδια παρέμβασης, όπως απαιτούσαν τα ως άνω σχέδια αναδιάρθρωσης. Τα ειδικά σχέδια παρέμβασης θα έπρεπε, εξάλλου, να κοινοποιούνται στην Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης, δεδομένου ότι κατά την καταρχήν έγκριση των σχεδίων αναδιάρθρωσης η Επιτροπή είχε επιφυλαχθεί ρητά να αποφανθεί σχετικά με το συμβιβαστό των μέτρων που προβλέπονταν στα ειδικά σχέδια παρέμβασης.

(20) Το επιχείρημα της Ιταλίας, σύμφωνα με το οποίο θα ήταν δυνατόν να αποδειχθεί εκ των υστέρων η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ των ενισχύσεων που είχαν χορηγηθεί από την RIBS και της υλοποίησης των επενδύσεων εκ μέρους των δικαιούχων επιχειρήσεων δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό. Η Επιτροπή δεν μπόρεσε να εντοπίσει σχέση αιτίου-αιτιατού μεταξύ των ενισχύσεων και των επενδύσεων που υλοποιήθηκαν.

([3]) Δυνατή μόνον εάν ο οφειλέτης είναι σε θέση να ικανοποιήσει όλους τους προνομιούχους πιστωτές και το 40 % των εγχειρόγραφων πιστωτών.

(21) Ως εκ τούτου, οι ενισχύσεις δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι χορηγήθηκαν δυνάμει του άρθρου 46 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1785/81 του Συμβουλίου της 30ής Ιουνίου 1981 περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα της ζάχαρης [4] όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1148/98 της Επιτροπής [5], το οποίο προβλέπει [όπως και η ανάλογη διάταξη του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1254/89 του Συμβουλίου [6], όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 260/96 της Επιτροπης [7], που ισχύει για τις περιόδους 1989/90 και 1990/91], ότι οι ενισχύσεις αναδιάρθρωσης του τομέα των ζαχαρότευτλων και της ζάχαρης στην Ιταλία πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

— πρέπει να αιτιολογούνται από εξαιρετικές ανάγκες που συνδέονται με τα σχέδια αναδιάρθρωσης του τομέα της ζάχαρης που εφαρμόζονται στην Ιταλία,

— πρέπει να είναι σύμφωνες προς τα εν λόγω σχέδια αναδιάρθρωσης.

(22) Εκτός του νομικού πλαισίου του άρθρου 46 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1785/81, οι εξεταζόμενες ενισχύσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν ούτε ενισχύσεις για επενδύσεις ούτε, λαμβανομένης υπόψη της κατάστασης των δικαιούχων τη στιγμή των διαφόρων εκταμιεύσεων, ενισχύσεις για προβληματικές επιχειρήσεις.

(23) Υπό το πρίσμα των κανόνων που διέπουν τις ενισχύσεις για επενδύσεις στον τομέα της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων, οι επίμαχες ενισχύσεις εμπίπτουν στην απαγόρευση χορήγησης ενισχύσεων για επενδύσεις στον τομέα της ζάχαρης.

(24) Όσον αφορά τους κανόνες που εφαρμόζονται στις ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν έχουν τηρηθεί ούτε τα κριτήρια που εφαρμόζονταν στο γεωργικό τομέα τη στιγμή κίνησης της διαδικασίας ούτε τα κριτήρια που προβλέπονται στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων [8]. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές τροποποιήθηκαν το 1997, για να ληφθούν υπόψη τα ειδικά κριτήρια που εφαρμόζονται στο γεωργικό τομέα [9].

IV. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ

(25) Με επιστολή της 17ης Απριλίου 1997 μια εταιρεία του ιδιωτικού τομέα κοινοποίησε τις παρατηρήσεις της στην Επιτροπή στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 88 παράγραφος 2. Πρόκειται για μια επιχείρηση που παράγει και εμπορεύεται ζάχαρη από ζαχαρότευτλα και άρα είναι άμεσος ανταγωνιστής του ομίλου Sadam.

(26) Η επιχείρηση αυτή συμφωνεί με την ανάλυση της Επιτροπής και ως προς τα πραγματικά περιστατικά, αλλά και ως προς τα νομικά θέματα, δηλαδή ότι όλες οι παρεμβάσεις που εξετάστηκαν από την Επιτροπή υπέρ των μονάδων του Celano και του Castiglion Fiorentino, οι οποίες ανήκουν σήμερα στην ιδιοκτησία της Sadam, κατέληξαν συγκεκριμένα σε ενισχύσεις που απέβησαν τελικά προς όφελος της Sadam. Η εν λόγω εταιρεία απέκτησε την ιδιοκτησία των δύο εργοστασίων, του Celano που ανήκε στη Nusam και του Castiglion Fiorentino που ανήκε στην Castiglionese, με ευνοϊκούς όρους που δεν είναι αποδεκτοί σε μια οικονομία της αγοράς.

(27) Εντούτοις:

— Η εταιρεία αυτή δεν συμφωνεί με το συμπέρασμα της Επιτροπής σχετικά με την απόφαση της CIPE της 6ης Αυγούστου 1987, η οποία επέτρεψε στη RIBS να αυξήσει σε 35 000 εκατ. LIT τη χρηματοδότηση με ευνοϊκό επιτόκιο της μονάδας του Celano. Είναι της γνώμης ότι η μη εκτέλεση της απόφασης της CIPE και η μη καταβολή των αντίστοιχων ποσών δεν αρκούν για να αποκλείσουν τον χαρακτήρα ενίσχυσης του μέτρου, δεδομένου ότι και η απλή αναγγελία ότι είναι διαθέσιμοι οι πόροι αυτοί έδωσε στη Nusam τη δυνατότητα να χρηματοδοτηθεί από το τραπεζικό σύστημα, πράγμα που διαφορετικά δεν θα ήταν δυνατό·

— Επιπλέον, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το στρεβλωτικό αποτέλεσμα των μέτρων, τα οποία προβλέπονταν, αν και δεν εφαρμόσθηκαν, στην απόφαση της CIPE της 12ης Απριλίου 1988 και των οποίων η απλή πρόβλεψη έδωσε στην Nusam τη δυνατότητα να λάβει και άλλες τραπεζικές πιστώσεις.

(28) Η επιχειρηματολογία της εν λόγω επιχείρησης φαίνεται να βασίζεται στο σκεπτικό ότι η αναγγελία ότι είναι διαθέσιμοι νέοι πόροι υπέρ της δικαιούχου επιχείρησης έχει τα ίδια αποτελέσματα με τη χορήγηση κρατικής εγγύησης.

(29) Εντούτοις, καμία από τις διαθέσιμες πληροφορίες δεν οδηγεί στο συμπέρασμα ότι χωρίς την εν λόγω αναγγελία, η ενδιαφερόμενη επιχείρηση δεν θα είχε μπορέσει να δανειοδοτηθεί από το τραπεζικό σύστημα ή ότι τα δάνεια που μπόρεσε να λάβει χορηγήθηκαν με επιτόκιο μειωμένο σε σχέση με το επιτόκιο που εφαρμόζουν συνήθως τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για ανάλογα δάνεια προς άλλες επιχειρήσεις.

V. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

(30) Η Ιταλία υπέβαλε προκαταρκτικές παρατηρήσεις με επιστολή της 3ης Απριλίου 1997. Με ημερομηνία 8 Ιουνίου 1998 η Ιταλία διεβίβασε αναλυτικές παρατηρήσεις σχετικά με τη διαδικασία που είχε κινήσει η Επιτροπή, οι οποίες είναι συνοπτικά οι εξής:

[4] ΕΕ L 177 της 1.7.1981, σ. 4.
[5] ΕΕ L 159 της 3.6.1998, σ. 38.
[6] ΕΕ L 126 της 9.5.1989, σ. 1.
[7] ΕΕ L 34 της 13.2.1996, σ. 16.
[8] ΕΕ C 368 της 23.12.1994.
[9] ΕΕ C 283 της 19.9.1997, σ. 2.

(31) Σύμφωνα με την Ιταλία, οι ενισχύσεις που αναφέρονται στο μέρος ΙΙ και χορηγήθηκαν κατ' εφαρμογή των αποφάσεων της CIPE εντάσσονται στο εθνικό σχέδιο αναδιάρθρωσης του τομέα της ζάχαρης, το οποίο είχε εγκριθεί από την Επιτροπή με απόφαση της 15ης Μαΐου 1984 (ΕΣ 84/90) και στη συνέχεια παρατάθηκε και ενημερώθηκε για την περίοδο 1991/92 έως 1995/96 (η παράταση και η ενημέρωση του σχεδίου ΕΣ 91/96 εγκρίθηκαν από την Επιτροπή με απόφαση της 20ής Ιουνίου 1990). Ειδικότερα, οι εν λόγω ενισχύσεις αποτελούν τη συνεπή συνέχεια των μέτρων, τα οποία προβλέπονταν στα δύο ειδικά σχέδια παρέμβασης που είχε εγκρίνει η Επιτροπή με την απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1984 για τη μονάδα του Castiglion Fiorentino και της 5ης Αυγούστου 1985 για τη μονάδα του Celano. Τα δύο ειδικά σχέδια παρέμβασης είχαν εγκριθεί από την Επιτροπή λόγω της συμμόρφωσής τους προς το σχέδιο αναδιάρθρωσης του τομέα της ζάχαρης, το οποίο είχε κοινοποιηθεί και εγκριθεί.

(32) Η Ιταλία υποστηρίζει ότι τα κλαδικά σχέδια που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή συνιστούν το μέτρο βάσει του οποίου κρίνεται η νομιμότητα των μέτρων που εγκρίθηκαν με τις ως άνω αποφάσεις της CIPE, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην απόφαση της 5ης Οκτωβίου 1994, υπόθεση C 47/91 — Ιταλία κατά Επιτροπής («Italgrani») ([10]).

(33) Σύμφωνα με τη νομολογία αυτή, «η Επιτροπή, όταν αντιμετωπίζει ενίσχυση η οποία υποστηρίζεται ότι χορηγήθηκε κατ' εφαρμογήν ήδη εγκεκριμένου προγράμματος, δεν μπορεί αμέσως να εξετάσει εάν αυτή είναι σύμφωνη προς τη συνθήκη. Πρέπει αρχικώς να περιοριστεί (....) να ελέγξει αν η ενίσχυση καλύπτεται από το γενικό σύστημα και πληροί τις τεθείσες με την απόφαση περί εγκρίσεως του προγράμματος αυτού προϋποθέσεις» ([11]).

(34) Στην ίδια απόφαση, το Δικαστήριο επιβεβαιώνει εξάλλου ότι «αν, κατόπιν αυτής της περιορισμένης εξετάσεως, η Επιτροπή διαπιστώσει ότι η συγκεκριμένη ενίσχυση είναι σύμφωνη προς την απόφασή της περί εγκρίσεως του προγράμματος, τότε θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως εγκεκριμένη ενίσχυση και επομένως ως υφιστάμενη ενίσχυση» ([12]).

(35) Σύμφωνα με την Ιταλία, το γεγονός ότι η Επιτροπή εξήρτησε την έγκριση των δύο κλαδικών σχεδίων από την προηγούμενη κοινοποίηση των ατομικών σχεδίων παρέμβασης αποτελεί απλώς διαδικαστικό ζήτημα. Η διαπίστωση παράβασης της υποχρέωσης για προηγούμενη κοινοποίηση δεν μπορεί, κατά συνέπεια, να επηρεάσει την αξιολόγηση του συμβιβαστού των ενισχύσεων σε σχέση με τα κλαδικά σχέδια. Η παράβαση αυτή, ειδικότερα, δεν αποκλείει με κανένα τρόπο να θεωρηθούν οι επίμαχες ενισχύσεις ως εγκεκριμένες ενισχύσεις και επομένως υφιστάμενες κατά την έννοια του άρθρου 88 παράγραφος 1 της συνθήκης, στις οποίες δεν εφαρμόζεται η παράγραφος 3 του ιδίου άρθρου.

(36) Οι ενισχύσεις που αμφισβητούνται από την Επιτροπή πρέπει να χαρακτηριστούν μέτρα αναδιάρθρωσης, εφόσον αποκατέστησαν την μεσοπρόθεσμη-μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δικαιούχων επιχειρήσεων, τηρώντας παράλληλα την απαγόρευση υπέρβασης των ποσοστώσεων παραγωγής που προβλέπεται στις αποφάσεις έγκρισης των κλαδικών σχεδίων. Σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, έχει τηρηθεί επίσης η αρχή της αναλογικότητας μεταξύ των ενισχύσεων που καταβλήθηκαν και του κόστους και των ωφελειών της αναδιάρθρωσης. Οι εν λόγω αρχές υπέβαλαν επίσης στοιχεία που αποσκοπούσαν να αποδείξουν ότι οι δύο εγκαταστάσεις έχουν όντως επανέλθει στη βιωσιμότητα.

(37) Η Ιταλία υπογραμμίζει εξάλλου ότι έχει τηρηθεί η σχέση μεταξύ των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν και των επενδύσεων που υλοποιήθηκαν στις δύο μονάδες κατά την ίδια περίοδο.

(38) Ειδικότερα, στη μονάδα του Celano, για την οποία το σχέδιο προέβλεπε επενδύσεις ύψους 93 800 εκατ. LIT [εκ των οποίων 62 800 στο ειδικό σχέδιο του 1985 ([13]), το οποίο είχε εγκριθεί από την Επιτροπή], υλοποιήθηκαν πραγματικά επενδύσεις ύψους 105 900 εκατ. LIT, με παρεμβάσεις της RIBS συνολικού ύψους 84 000 εκατ. LIT (εκ των οποίων 50 000 εκατ. προβλέπονταν στο ειδικό σχέδιο του 1985). Το ισοδύναμο επιχορήγησης των εν λόγω ενισχύσεων είναι 42,34 % σε σχέση με τις επενδύσεις που προβλέπονταν στο σχέδιο και 35,81 % σε σχέση με τις επενδύσεις που υλοποιήθηκαν πραγματικά.

(39) Στη μονάδα του Castiglion Fiorentino, για την οποία το σχέδιο προέβλεπε επενδύσεις ύψους 109 500 εκατ. LIT (εκ των οποίων 62 000 εκατ. LIT ([14]) προβλέπονταν στο ειδικό σχέδιο του 1984 που είχε έκριθεί από την Επιτροπή), υλοποιήθηκαν πραγματικά επενδύσεις ύψους 126 500 εκατ. LIT, με παρεμβάσεις της RIBS συνολικού ύψους 66 000 εκατ. LIT (εκ των οποίων 36 000 εκατ. προβλέπονταν στο ειδικό σχέδιο του 1984). Το ισοδύναμο επιχορήγησης των εν λόγω ενισχύσεων είναι 44,51 % σε σχέση με τις επενδύσεις που προβλέπονταν στο σχέδιο και 36,06 % σε σχέση με τις επενδύσεις που υλοποιήθηκαν πραγματικά.

(40) Σύμφωνα με την Ιταλία, οι επενδύσεις που υλοποιήθηκαν αφορούσαν όχι μόνο τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων, αλλά και τη βελτίωση της παραγωγικής ικανότητας (δυναμικότητα μεταποίησης σε τόνους ζαχαροτεύτλων ανά ημέρα). Οι ιταλικές αρχές υπέβαλαν στοιχεία για την επιβεβαίωση των ισχυρισμών τους.

([10]) Συλλογή 1994, σελίδα I-4635.
([11]) Ibidem, σημείο 24 του σκεπτικού.
([12]) Ibidem, σημείο 25 του σκεπτικού.
([13]) Οι αριθμοί αυτοί αναφέρονται στις παρεμβάσεις στις δύο μονάδες παραγωγής ζάχαρης που ανήκαν την εποχή εκείνη στη Nusam (Celano και Strongoli).
([14]) Βλέπε υποσημείωση 13.

(41) Η Ιταλία είναι της γνώμης ότι η αναδιάρθρωση των δύο μονάδων ζάχαρης δεν αλλοίωσε την ισορροπία ως προς τον ανταγωνισμό που υπήρχε πριν από την εφαρμογή των επίμαχων μέτρων, ούτε επέφερε αύξηση των ποσοστώσεων παραγωγής ζάχαρης στην Ιταλία. Πράγματι, οι ενισχύσεις δεν αφορούσαν μια συγκεκριμένη επιχείρηση, αλλά προορίζονταν για την αναδιάρθρωση των δύο μονάδων ζάχαρης, ανεξάρτητα από τον ιδιοκτήτη τους, στο πλαίσιο της επίτευξης των στόχων των κλαδικών σχεδίων.

(42) Το ΕΣ 84/90 προέβλεπε ειδικότερα τα εξής:

α) οι παρεμβάσεις της RIBS θα συνιστούσαν το ειδικό μέσο αναδιάρθρωσης του τομέα της ζάχαρης·

β) η RIBS θα ενεργούσε σύμφωνα με τα ειδικά σχέδια παρέμβασης για κάθε μια από τις υπό αναδιάρθρωση επιχειρήσεις·

γ) η RIBS θα χρησιμοποιούσε τα μέσα που προβλέπονταν στο νόμο αριθ. 700/83, δηλαδή τις συμμετοχές στο κεφάλαιο, τα συμμετοχικά δάνεια και τα δάνεια με ευνοϊκό επιτόκιο·

δ) οι παρεμβάσεις της RIBS θα έπρεπε να αξιοποιούν τη συμμετοχή των καλλιεργητών ζαχαροτεύτλων στο μετοχικό κεφάλαιο των εταιρειών μεταποίησης για την επίτευξη μεγαλύτερης ισορροπίας στον τομέα των γεωργικών προϊόντων διατροφής·

ε) ως θεμελιώδεις στόχοι του σχεδίου θα έπρεπε να θεωρούνται η αποτελεσματικότητα και ο καθορισμός οικονομικών κριτηρίων διαχείρισης τόσο σε γεωργικό όσο και σε βιομηχανικό επίπεδο·

στ) στην κεντρική Ιταλία η παραγωγή θα έπρεπε να συγκεντρωθεί στη μονάδα του Castiglion Fiorentino, με διακοπή της λειτουργίας του εργοστασίου στο Cecina·

ζ) στη Νότιο Ιταλία, μεταξύ των μονάδων που έπρεπε να παραμείνουν σε λειτουργία περιλαμβάνεται η μονάδα του Celano, με κλείσιμο των εργοστασίων της Capua και του Avezzano·

η) οι παρεμβάσεις της RIBS θα έπρεπε να αξιοποιηθούν για την αναμόρφωση του ιδιοκτησιακού πλαισίου των εγκαταστάσεων με σκοπό την αυξημένη αποτελεσματικότητα του τομέα στο σύνολό του.

(43) Κατά την ενημέρωση του ΕΣ 84/90 (ΕΣ 91/96) ελήφθη υπόψη ότι οι παρεμβάσεις της RIBS κατ' εφαρμογή του κλαδικού σχεδίου του 1984 περιελάμβαναν συμμετοχές συνολικού ύψους 84 000 εκατ. LIT και χρηματοδοτήσεις συνολικού ύψους 327 000 εκατ. LIT. Διαπιστώθηκε επίσης η ανάγκη να περιοριστούν οι παρεμβάσεις στις υφιστάμενες εγκαταστάσεις, επιβεβαιώθηκε η ανάγκη να συνεχιστεί η υλοποίηση ενός βιομηχανικού πόλου μεταποίησης στην κεντρική Ιταλία και προβλέφθηκε η χρησιμοποίηση νέων πόρων για τις παρεμβάσεις της RIBS με βάση τα ειδικά σχέδια παρέμβασης.

(44) Σύμφωνα με την Ιταλία, τα ειδικά σχέδια παρέμβασης για τις επενδύσεις στο Celano και στο Castiglion Fiorentino τα οποία εγκρίθηκαν από την CIPE, αποδεικνύουν σαφώς ότι ο στόχος που επιδίωκαν οι δημόσιες παρεμβάσεις ήταν η γεωργική και βιομηχανική αναδιάρθρωση του τομέα των ζαχαροτεύτλων και της ζάχαρης, η οποία προβλεπόταν από τα εθνικά κλαδικά σχέδια και από το άρθρο 46 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1785/81.

(45) Ειδικότερα, πάντοτε σύμφωνα με την Ιταλία, ο στόχος της βιομηχανικής αναδιάρθρωσης επιτεύχθηκε, μεταξύ άλλων, μέσω της συγκέντρωσης της μεταποιητικής δραστηριότητας στις δύο εν λόγω μονάδες, με τη διακοπή λειτουργίας των τριών άλλων μονάδων της Cecina, του Avezzano και της Latina· η τεχνική, οικονομική και χρηματοοικονομική συγκέντρωση της μεταποιητικής δραστηριότητας σε μία και μόνη εγκατάσταση ήταν επωφελής χάρη στην επίτευξη οικονομιών κλίμακας, και οι θέσεις εργασίας διατηρήθηκαν χωρίς προσφυγή σε μέτρα κοινωνικής προστασίας δαπάναις του κράτους. Ο στόχος της συμμετοχής των καλλιεργητών ζαχαροτεύτλων στη διαχείριση της βιομηχανικής δραστηριότητας επιτεύχθηκε μέσω της συμμετοχής της εθνικής χρηματοδοτικής εταιρείας των καλλιεργητών ζαχαροτεύτλων, της Finbieticola, στο κεφάλαιο της εταιρείας που ήταν ιδιοκτήτρια της εγκατάστασης του Castiglion Fiorentino. Οι επιχειρήσεις που επωφελήθηκαν από τις παρεμβάσεις της RIBS επανήλθαν σε σταθερή βιωσιμότητα και ήσαν σε θέση να εκπληρώσουν τους όρους εξόφλησης των δανείων και συμμετοχών της RIBS. Ο στόχος της διατήρησης των γεωργικών περιοχών εφοδιασμού (και επομένως του εισοδήματος των εκμεταλλεύσεων του τομέα των ζαχαροτεύτλων) επιτεύχθηκε χωρίς να αυξηθεί η παραγωγική ικανότητα των εν λόγω περιοχών. Οι περιοχές αυτές, σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, θα είχαν διαλυθεί χωρίς τις παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν, δεδομένου ότι οι άλλες μεταποιητικές εγκαταστάσεις βρίσκονται σε απόσταση μεγαλύτερη των 250 km σε σχέση με εκείνες του Celano και του Castiglion Fiorentino και δεδομένου ότι, δυνάμει των κοινοτικών διατάξεων που καθορίζουν την τιμή παρέμβασης για τη ζάχαρη, η αποζημίωση για μεταφορικά έξοδα των ζαχαροτεύτλων καλύπτει μόνο απόσταση 50 km.

(46) Από γενικότερη άποψη, η Ιταλία υπογραμμίζει την ευνοϊκή στάση της Επιτροπής έναντι της ιδιωτικοποίησης δημοσίων επιχειρήσεων: σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, τόσο στην περίπτωση της μονάδας του Celano (ιδιοκτησίας της Nusam, εταιρείας στην οποία συμμετέχουν δημόσιοι περιφερειακοί οργανισμοί) όσο και στην περίπτωση του Castiglion Fiorentino (ιδιοκτησίας της Castiglionese, εταιρείας ελεγχόμενης από την Federconsorzi) οι παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν οδήγησαν σε μια πραγματική ιδιωτικοποίηση.

(47) Οι ιταλικές αρχές υποστηρίζουν ότι για την απόκτηση των δύο μονάδων παραγωγής ζάχαρης δεν καταβλήθηκαν ενισχύσεις.

(48) Πράγματι, και στις δύο περιπτώσεις οι διαδικασίες μεταβίβασης της κυριότητας διεξήχθησαν στο πλαίσιο των διαδικασιών εκκαθάρισης υπό τον έλεγχο του αρμοδίου δικαστηρίου πτωχεύσεων. Κάθε άλλος ενδιαφερόμενος επιχειρηματίας μπορούσε να ανταποκριθεί στις προσφορές πώλησης με τους ίδιους όρους και οι παρεμβάσεις της RIBS προς όφελος των αγοραστών πραγματοποιήθηκαν μετά τη μεταβίβαση της κυριότητας.

Τήρηση των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις υπέρ προβληματικών επιχειρήσεων

(49) Όσον αφορά την τήρηση των όρων που αναφέρονται στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων, η Ιταλία διετύπωσε τις ακόλουθες παρατηρήσεις.

— *Αποκατάσταση της βιωσιμότητας*: οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την RIBS εντάσσονται σε ένα ειδικό σχέδιο τεχνικής και χρηματοοικονομικής αναδιάρθρωσης που αποσκοπεί στην αποκατάσταση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας της επιχείρησης. Στην εξεταζόμενη περίπτωση ο στόχος αυτός έχει επιτευχθεί: οι επιχειρήσεις που έτυχαν των παρεμβάσεων επανέκτησαν τη βιομηχανική, οικονομική και χρηματοοικονομική αποτελεσματικότητά τους.

— *Απουσία στρεβλώσεων του ανταγωνισμού λόγω των ενισχύσεων για την αναδιάρθρωση*: η προϋπόθεση αυτή έχει τηρηθεί δεδομένου ότι η παραγωγική ικανότητα που προέκυψε από τις παρεμβάσεις της RIBS δεν υπερβαίνει την εθνική ποσόστωση που έχει χορηγηθεί στην Ιταλία ούτε την ποσόστωση που αφορά τις περιοχές παραγωγής ζαχαροτεύτλων που υπάγονται στα σχέδια. Εξάλλου, επειδή η αναδιάρθρωση των δύο μονάδων ζάχαρης συνοδεύτηκε από τη διακοπή λειτουργίας άλλων γειτονικών εγκαταστάσεων, οι ενισχύσεις της RIBS δεν επηρέασαν την παραγωγή ζαχαροτεύτλων στις εν λόγω περιοχές.

— Οι ενισχύσεις της RIBS που είχαν χορηγηθεί πριν από τα ειδικά σχέδια παρέμβασης του 1990 και του 1992 πρέπει να θεωρηθούν *ενισχύσεις για διάσωση*, όπως αυτές ορίζονται στις σχετικές κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές. Πρόκειται πράγματι για προσωρινά μέτρα που αποσκοπούσαν στη στήριξη των δικαιούχων επιχειρήσεων εν αναμονή της αναδιάρθρωσης.

Παρεμβάσεις για την αναδιάρθρωση της μονάδας του Celano

(50) Σύμφωνα με την Ιταλία, όλες οι παρεμβάσεις της RIBS υπέρ της μονάδας του Celano πρέπει να αξιολογηθούν με βάση το κατωτέρω σκεπτικό.

(51) Κατά το οικονομικό έτος 1988 η χρηματοοικονομική κατάσταση της Nusam, ιδιοκτήτριας των δύο μονάδων του Celano και του Strongoli, καθιστούσε αδύνατη την υλοποίηση των στόχων που είχαν καθοριστεί με το ειδικό σχέδιο του 1984, το οποίο εγκρίθηκε από την Επιτροπή το 1985. Πράγματι, το οικονομικό έτος 1988 έκλεισε με συνολικές ζημίες ύψους 16 000 εκατ. LIT περίπου, εκ των οποίων 6 000 εκατ. LIT ήσαν οι ζημίες λειτουργίας της εγκατάστασης του Strongoli.

(52) Από την ανάλυση των οικονομικών στοιχείων πρόβαλε η δυνατότητα να διατηρηθεί σε λειτουργία η μονάδα του Celano (της οποίας ο ισολογισμός για το ίδιο έτος εμφάνιζε θετικό αποτέλεσμα περίπου 2 800 εκατ. LIT), ενώ αντίθετα κατέστη προφανής η αδυναμία να διατηρηθεί σε λειτουργία η εγκατάσταση του Strongoli. Διαπιστώθηκε επίσης η υπέρμετρη επίπτωση των χρηματοοικονομικών βαρών που συνδέονταν με τις βραχυπρόθεσμες οφειλές της επιχείρησης.

(53) Η κατάσταση της επιχείρησης, όπως περιγραφόταν σε έκθεση που υποβλήθηκε στο Υπουργείο Γεωργίας μετά την έγκριση του ισολογισμού 1988, εμφάνιζε ως αναγκαίες βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις ύψους 30 000 εκατ. LIT (εκτός από το χρέος έναντι της RIBS για την εξόφληση του δανείου των 35 000 εκατ. LIT που είχε χορηγηθεί κατ' εφαρμογή του ειδικού σχεδίου παρέμβασης του 1984).

(54) Ενόψει της κατάστασης αυτής, το Υπουργείο Γεωργίας έλαβε την καταρχήν απόφαση να διαχωρίσει τη μοίρα των δύο μονάδων, έτσι ώστε να αποτραπεί το ενδεχόμενο η πιθανή πτώχευση της Nusam να οδηγήσει στη διακοπή λειτουργίας της εγκατάστασης του Celano, και να αναθέσει τη διαχείριση στη Sadam, μισθώτρια εταιρεία.

(55) Για την εφαρμογή των διατάξεων αυτών, με τις δύο αποφάσεις της 12ης Σεπτεμβρίου 1989 και της 2ας Φεβρουαρίου 1990 (βλέπε σημεία 15.2 και 15.3), η CIPE εξουσιοδότησε την RIBS, αφενός να χορηγήσει εγγύηση ύψους 2 000 εκατ. LIT υπέρ της Sadam, για την εξασφάλιση των φορολογικών υποχρεώσεων της Nusam, και αφετέρου να χορηγήσει εγγύηση για την οφειλή της Nusam έναντι της Sadam για τις επενδύσεις που πραγματοποίησε η τελευταία κατά τη διάρκεια της μίσθωσης (11 000 εκατ. LIT).

(56) Για να καταστεί δυνατή η εκμίσθωση της μονάδας του Strongoli, η οποία θα ήταν αδύνατη σε περίπτωση κήρυξης της εταιρείας σε πτώχευση, στις 2 Μαρτίου 1990 η συνέλευση των μετόχων της Nusam αποφάσισε να προβεί στην κάλυψη των ζημιών του οικονομικού έτους 1988/89 (που ανέρχονταν σε 31 037 εκατ. LIT) μέσω, μεταξύ άλλων, του μηδενισμού του μετοχικού κεφαλαίου (26 000 εκατ. LIT) και της μετατροπής ενός μέρους των πιστώσεων της RIBS 1 5421 εκατ. LIT). Ταυτόχρονα, η συνέλευση αποφάσισε την ανασύσταση του μετοχικού κεφαλαίου της Nusam μέσω της μετατροπής ενός άλλου μέρους των πιστώσεων της RIBS (954 εκατ. LIT) και μέσω καταβολών των άλλων μετόχων (1 530 εκατ. LIT) (βλέπε σημείο 15.4).

(57) Στις 18 Οκτωβρίου 1990 η Nusam υπέβαλε αίτηση στο δικαστήριο της Ρώμης για την υπαγωγή της στη διαδικασία του προληπτικού συμβιβασμού με εκχώρηση του ενεργητικού (concordato preventivo con cessione di beni). Η αίτηση συμβιβασμού συνοδευόταν από την προσφορά αγοράς της μονάδας του Celano εκ μέρους της Sadam, μισθώτριας της εγκατάστασης.

(58) Η προσφορά αγοράς προέβλεπε τα εξής:

α) τιμή αγοράς 26 000 εκατ. LIT, εκ των οποίων 15 000 εκατ. LIT αποτελούσε η ανάληψη από τον αγοραστή ενός μέρους του υπολοίπου χρέους της Nusam έναντι της RIBS ([15]) και 11 000 εκατ. LIT αντιστοιχούσαν στην παραίτηση από τις απαιτήσεις εναντι της Nusam για τις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε η Sadam για τις επενδύσεις που πραγματοποίησε την εποχή που ήταν μισθώτρια της εγκατάστασης·

([15]) Το υπόλοιπο της οφειλής (17 504 εκατ. LIT) απωλέσθηκε λόγω της κήρυξης της Nusam σε πτώχευση.

β) την επιστροφή στην RIBS των εγγυήσεων που είχε χορηγήσει στη Sadam·

γ) τη διατήρηση, εκ μέρους του νέου ιδιοκτήτη, του προσωπικού που ανήκε στη μονάδα του Celano.

(59) Με απόφαση της 18ης Ιουλίου 1991, το δικαστήριο πτωχεύσεων εκύρωσε τον προληπτικό συμβιβασμό, εγκρίνοντας τη σύναψη της σύμβασης πώλησης της εγκατάστασης από την Nusam στην Sadam Abruzzo SpA του ομίλου Sadam.

(60) Σύμφωνα με την Ιταλία, όλη η διαδικασία πώλησης διεξήχθη υπό τον έλεγχο του δικαστηρίου, το οποίο μπορούσε να λάβει υπόψη και άλλες προσφορές αγοράς εκ μέρους τυχόν ενδιαφερομένων.

(61) Η λειτουργία της μονάδας του Strongoli διεκόπη από την Nusam στο τέλος της περιόδου 1992.

(62) Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να εκτιμηθούν οι ενισχύσεις που αναφέρονται στην απόφαση της CIPE της 26ης Ιουλίου 1990 (βλέπε σημεία 15.5 και 15.6), ως μέτρα που αποσκοπούσαν στην αποτροπή της πτώχευσης της Nusam και, κατά συνέπεια, της διασποράς του ενεργητικού του Celano (θετική αποδοτικότητα ή υπεραξία —good-will—, ποσοστώσεις παραγωγής, περιοχή εφοδιασμού, προσωπικό). Με την ως άνω απόφαση της CIPE και το ειδικό σχέδιο παρέμβασης εξασφαλίστηκε πράγματι η επίτευξη των στόχων του κλαδικού σχεδίου, ήτοι η συγκέντρωση της μεταποιητικής δραστηριότητας, η διατήρηση των περιοχών καλλιέργειας ζαχαροτεύτλων και η ολοκλήρωση της τεχνικής αναδιάρθρωσης των εγκαταστάσεων.

(63) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η τιμή που καταβλήθηκε από την Sadam για τη μονάδα είναι κατώτερη από την πραγματική αξία του ενεργητικού, αλλά σύμφωνα με την Ιταλία η αξία που υπολογίστηκε σε 31 800 εκατ. LIT είναι στην πραγματικότητα αποτέλεσμα μιας «περιουσιακής» αποτίμησης των στοιχείων του ενεργητικού, η οποία δεν έλαβε υπόψη την αρνητική αποδοτικότητα (bad-will) της Nusam κατά τη σύναψη της σύμβασης.

(64) Εξάλλου, το νέο ειδικό σχέδιο που προέβλεπε η ως άνω απόφαση υποχρέωνε την αγοράστρια Sadam να πραγματοποιήσει επενδύσεις ύψους δεκάδων δισεκατομμυρίων λιρών.

(65) Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, τα μέτρα που τέθηκαν σε εφαρμογή με την απόφαση της CIPE της 26ης Ιουλίου 1990 πρέπει να θεωρηθούν ως σχέδιο αναδιάρθρωσης που αποσκοπούσε στον εκσυγχρονισμό της εγκατάστασης, στη μείωση του κόστους παραγωγής και στην αποκατάσταση της μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας.

(66) Η αναδιάρθρωση των εγκαταστάσεων της μονάδας του Celano συνίστατο στον εκσυγχρονισμό όλων των φάσεων της παραγωγής. Οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν είχαν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

α) αύξηση της ικανότητας μεταποίησης από 3 700 σε 7 500 τόνους ζαχαροτεύτλων ημερησίως, μέσω της οποιας εξασφαλίστηκε η απορρόφηση όλης της παραγωγής ζαχαροτεύτλων της ενδιαφερόμενης περιοχής μετά τη διακοπή λειτουργίας των εργοστασίων του Avezzano και του Latina·

β) αύξηση της ικανότητας παραγωγής κρυσταλλικής ζάχαρης από 480 σε 800 τόνους ημερησίως, γεγονός που επέτρεψε τη μείωση του κόστους αποθήκευσης υγρού προϊόντος·

γ) μείωση της κατανάλωσης ενέργειας από 402 σε 320 kg πετρελαίου ανά τόνο ζάχαρης·

δ) κατασκευή εγκατάστασης για την ξήρανση του πολτού.

(67) Όσον αφορά τις ενισχύσεις που αναφέρονται στις αποφάσεις της CIPE της 12ης Απριλίου 1988 και της 28ης Ιουνίου 1990 (βλέπε σημεία 15.1 και 15.4), δηλαδή τη συμμετοχή της RIBS στην αναδιάρθρωση κεφαλαίου της Nusam δύο φορές, την πρώτη με ποσό 5 000 εκατ. LIT το 1988 και τη δεύτερη με ποσό 25 000 εκατ. LIT το 1990, η Ιταλία θεωρεί ότι δικαιολογούνται από το γεγονός ότι το σχέδιο παρέμβασης του 1985 υπέρ της εγκατάστασης του Celano (εγκεκριμένο από την Επιτροπή) τροποποιήθηκε το 1987, για να αυξηθεί το μέγεθος των προβλεπόμενων επενδύσεων (συμπληρωματικές επενδύσεις ύψους 13 000 εκατ. LIT). Εξάλλου, οι ενισχύσεις αυτές σκοπό είχαν επίσης να διασφαλίσουν τα συμφέροντα της RIBS ως μετόχου της Nusam και να επιτρέψουν την εφαρμογή των νέων κατευθύνσεων του αναθεωρημένου κλαδικού σχεδίου (ιδίως τη δημιουργία του πόλου παραγωγής ζάχαρης στην Κεντρική Ιταλία).

(68) Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στα σημεία 15.2 και 15.3 (αποφάσεις της CIPE της 12ης Σεπτεμβρίου 1989 και της 2ας Φεβρουαρίου 1990) χορηγήθηκαν με τη μορφή εγγυήσεων της RIBS υπέρ της Sadam, μισθώτριας της μονάδας, για την κάλυψη των φορολογικών υποχρεώσεων της Nusam από τη δραστηριότητά της πριν από την εκμίσθωση της εγκατάστασης και για την οφειλή της Nusam έναντι της Sadam για τις επενδύσεις που πραγματοποίησε η τελευταία κατά το διάστημα της μίσθωσης (οι εγγυήσεις ανέρχονταν αντιστοίχως σε 2 000 εκατ. LIT και 11 000 εκατ. LIT). Σχετικά, η Ιταλία υπογραμμίζει ότι οι εγγυήσεις που χορήγησε η RIBS δεν οδήγησαν στην πραγματικότητα σε διάθεση χρηματικών πόρων, εφόσον δεν χρησιμοποιήθηκαν, και εξάλλου δεν χορηγήθηκαν για την ανάληψη δανείων, αλλά για την κάλυψη συμβατικών υποχρεώσεων. Οι δύο εγγυήσεις «επεστράφησαν» (sic) από την Sadam στην RIBS τη στιγμή της απόκτησης της μονάδας του Celano.

Παρεμβάσεις για την αναδιάρθρωση της μονάδας του Castiglion Fiorentino

(69) Κατά την άποψη της Ιταλίας, η ενίσχυση υπό μορφή εγγύησης που προβλεπόταν στην απόφαση της CIPE της 2ας Αυγούστου 1991 (βλέπε σημείο 16.1) δικαιολογείται από την κρίση που διήλθε η Federconsorzi, μέτοχος που ήλεγχε την εταιρεία Castiglionese, με αποτέλεσμα τη διακοπή των τραπεζικών πιστώσεων προς τις ελεγχόμενες εταιρείες. Ειδικότερα, στην αρχή της περιόδου 1991/92 η Castiglionese υποχρεώθηκε να ζητήσει την υπαγωγή της στη διαδικασία ελεγχόμενης διαχείρισης, χωρίς να μπορεί για το λόγο αυτό να εξασφαλίσει την πληρωμή των ζαχαροτεύτλων στους καλλιεργητές που την προμήθευαν.

(70) Η εγγύηση των 41 000 εκατ. LIT που χορηγήθηκε από την RIBS στην Castiglionese χρησίμευσε επομένως για την εξασφάλιση των δανείων που ενδεχομένως θα χορηγούσαν οι τράπεζες στην Castiglionese για την πληρωμή των τευτλοκαλλιεργητών. Εξάλλου, η εγγύηση αυτή δεν χρησιμοποιήθηκε για να εξασφαλίσει πραγματικές γραμμές πίστωσης από τις τράπεζες, αλλά στην πραγματικότητα λειτούργησε ως «εξωτερική» εγγύηση έναντι των τευτλοκαλλιεργητών, δεδομένου ότι οι τράπεζες είχαν χορηγήσει στην Castiglionese προκαταβολές εξασφαλισμένες μόνο από το ενέχυρο επί της ζάχαρης που θα παραγόταν.

(71) Σύμφωνα με την Ιταλία, και οι παρεμβάσεις της RIBS που προβλέπονταν στην απόφαση CIPE της 16ης Απριλίου 1992 (βλέπε σημείο 16.2) πρέπει να θεωρηθούν παρεμβάσεις για την εφαρμογή του ΕΣ 1984/1990 και του ΕΣ 1991/1996. Σκοπό είχαν να εξασφαλίσουν τη συνέχεια της μεταποιητικής δραστηριότητας στη μόνη μονάδα της περιοχής τευτλοκαλλιέργειας της Τοσκάνης και της Umbria χωρίς να αποδυναμώσουν τις παρεμβάσεις που είχε ήδη πραγματοποιήσει η RIBS για την εγκατάσταση του Castiglion Fiorentino (μεταξύ άλλων, την επιστροφή των δανείων με ευνοϊκό επιτόκιο η οποία είχε τεθεί σε κίνδυνο λόγω της κρίσης της Federconsorzi).

(72) Ειδικότερα, η Ιταλία δεν συμφωνεί με την ανάλυση της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία οι παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν με βάση την εν λόγω απόφαση θα έπρεπε να θεωρηθούν ενισχύσεις για την απόκτηση της μονάδας του Castiglion Fiorentino προς όφελος της Sadam, και τούτο για τους κατωτέρω λόγους.

(73) Η πώληση των μετοχών της εταιρείας Zuccherificio Castiglionese SpA, η οποία ανήκε στην Federconsorzi, εξελίχθηκε υπό τον έλεγχο του δικαστηρίου πτωχεύσεων της Ρώμης στο πλαίσιο του προληπτικού συμβιβασμού της Federconsorzi. Ως εκ τούτου, επειδή η πώληση πραγματοποιήθηκε με βάση τον κανονισμό που ενέκρινε το δικαστήριο και αφού όλοι οι ενδιαφερόμενοι επιχειρηματίες εκλήθησαν να συμμετάσχουν, είναι προφανές, σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, ότι οποιοσδήποτε άλλος πλειοδότης θα μπορούσε να επωφεληθεί από τις παρεμβάσεις της RIBS υπό τους ίδιους όρους με την Sadam. Ο ως άνω κανονισμός πώλησης και η προκήρυξη του διαγωνισμού στον οποίο προσεκλήθησαν η Sadam και η μόνη άλλη εταιρεία που είχε εκδηλώσει ενδιαφέρον να συμμετάσχει, έχουν διαβιβαστεί στην Επιτροπή.

(74) Οι παρεμβάσεις που εγκρίθηκαν με την απόφαση CIPE της 16ης Απριλίου 1992 δεν έχουν επομένως ένα συγκεκριμένο αποδέκτη, αλλά αφορούσαν οποιονδήποτε πιθανό πλειοδότη στην προσφορά πώλησης, εφόσον πληρούσε τις προϋποθέσεις που καθόριζε η απόφαση.

(75) Η παράταση της συμμετοχής της RIBS στο κεφάλαιο της Castiglionese (σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, η δυνατότητα αυτή υπόκειται στον όρο να συμμετάσχουν οι τευτλοκαλλιεργητές στο κεφάλαιο της ωφελούμενης εταιρείας) χορηγήθηκε μετά τη μεταβίβαση εκ μέρους της Sadam στην Finbieticola SpA του 35 % των μετοχών της Castiglionese με την ίδια τιμή πώλησης. Η Finbieticola απέκτησε άλλωστε το 35 % των μετοχών που αντιστοιχούσαν στην αύξηση κεφαλαίου που είχε πραγματοποιήσει η RIBS (πληρωμή σε 15 έτη ατόκως) και ανέλαβε την υποχρέωση να εξαγοράσει, μετά την πάροδο των 15 ετών από τη μεταβίβαση των μετοχών αυτών, περαιτέρω ποσοστό 35 % των μετοχών που είχε αποκτήσει η RIBS με την πρώτη συμμετοχή της στο κεφάλαιο της Castiglionese.

(76) Η τεχνική αναδιάρθρωση της μονάδας του Castiglion Fiorentino συνίστατο στον εκσυγχρονισμό ορισμένων εγκαταστάσεων και στην αντικατάσταση άλλων. Οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν είχαν τα εξής αποτελέσματα:

α) αύξηση της ικανότητας μεταποίησης από 3 500 σε 8 500 τόνους ζαχαροτεύτλων ημερησίως, η οποία επέτρεψε την απορρόφηση όλης της παραγωγής ζαχαροτεύτλων της περιοχής μετά τη διακοπή λειτουργίας της μεταποιητικής εγκατάστασης στο Cecina·

β) αύξηση της ικανότητας παραγωγής κρυσταλλικής ζάχαρης από 400 σε 850 τόνους ημερησίως, η οποία επέτρεψε τη μείωση του κόστους αποθήκευσης υγρού προϊόντος·

γ) μείωση της κατανάλωσης ενέργειας από 368 σε 302 kg πετρελαίου ανά τόνο ζάχαρης·

δ) αναδιάρθρωση και αύξηση της ικανότητας των εγκαταστάσεων για πίεση και ξήρανση του πολτού·

ε) αναβάθμιση των εγκαταστάσεων, ώστε να συμμορφώνονται με τις διατάξεις στον τομέα του περιβάλλοντος.

(77) Σύμφωνα με την Ιταλία, οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν κατά καιρούς από την RIBS υπέρ της Nusam, της Castiglionese και της Sadam Abruzzo για την αναδιάρθρωση των δύο μονάδων του Celano και του Castiglion Fiorentino έδωσαν τη δυνατότητα να επιτευχθούν οι ακόλουθοι στόχοι:

α) ολοκλήρωση των επενδυτικών σχεδίων, των οποίων η υλοποίηση δεν θα ήταν διαφορετικά δυνατή, με αποτέλεσμα σημαντικές ζημίες για τις επενδύσεις που είχε ήδη πραγματοποιήσει η RIBS στις δικαιούχες εταιρείες·

β) συγκέντρωση της τεχνικής, οικονομικής, χρηματοοικονομικής και εμπορικής διαχείρισης σε μια και μόνη επιχείρηση, γεγονός που επέτρεψε την επίτευξη οικονομιών κλίμακας·

γ) δημιουργία ενός πόλου παραγωγής ζάχαρης στην κεντρική Ιταλία, την οποία προέβλεπε μεταξύ των στόχων του το εθνικό κλαδικό σχέδιο, η οποία επέτρεψε την ενοποίηση της διαχείρισης των ενδιαφερομένων περιοχών παραγωγής ζαχαροτεύτλων, τη μείωση της μέσης απόστασης εφοδιασμού και την τροποποίηση των συνθηκών συλλογής των πρώτων υλών, ώστε να προσεγγίσουν στις απαιτήσεις των παραγωγών·

δ) συμμετοχή των καλλιεργητών στη διαχείριση της μεταποιητικης επιχείρησης (μόνο για τη μονάδα του Castiglion Fiorentino)·

ε) διατήρηση της απασχόλησης·

στ) αποκατάσταση της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων·

ζ) αναδιάρθρωση της παραγωγικής ικανότητας η (μηδενισμός της μεταποιητικής ικανότητας σε ζαχαρότευτλα ανά ημέρα στις ενδιαφερόμενες περιοχές εφοδιασμού λόγω της διακοπής λειτουργίας των τριών εγκαταστάσεων στο Cecina, Avezzano και Latina).

(78) Οι παρεμβάσεις της RIBS στις επιχειρήσεις που αναφέρονται στο σημείο 76 επομένως, αφενός προορίζονταν για τη χρηματοδότηση αποκλειστικά σχεδίων επενδύσεων και εκσυγχρονισμού (αποκλειομένης οποιασδήποτε ενίσχυσης λειτουργίας) και αφετέρου ήσαν πλήρως σύμφωνες προς το στόχο, ο οποίος καθοριζόταν στα κλαδικά σχέδια, να διατηρηθούν σε λειτουργία οι δύο μονάδες του Celano και του Castiglion Fiorentino με σκοπό να εξασφαλιστεί η επιβίωση των περιοχών παραγωγής ζαχαροτεύτλων που αφορούσε η διακοπή λειτουργίας των άλλων μεταποιητικών εγκαταστάσεων.

VI. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης

(79) Τα άρθρα 87, 88 και 89 της συνθήκης εφαρμόζονται στον τομέα της παραγωγής και εμπορίας ζάχαρης δυνάμει του άρθρου 44 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1785/81.

(80) Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα διάφορα πλεονεκτήματα που παρέσχε η RIBS στις εταιρείες Nusam, Sadam Abruzzo και Castiglionese συνιστούν κρατικές ενισχύσεις που υπάγονται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης. Χρηματοδοτήθηκαν με εθνικούς πόρους (το κεφάλαιο της RIBS ανήκει στο δημόσιο κατά 100 %) και νοθεύουν τον ανταγωνισμό ευνοώντας ορισμένες επιχειρήσεις σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που υπέβαλαν οι ιταλικές αρχές, οι χορηγηθείσες ενισχύσεις αποσκοπούσαν στη συγκέντρωση της παραγωγής ζάχαρης των ενδιαφερομένων περιοχών στις δύο υπόψη εγκαταστάσεις, μέσω της διακοπής λειτουργίας των άλλων εγκαταστάσεων που βρίσκονται στις ίδιες περιοχές. Ενισχύσεις του είδους αυτού μπορούν επίσης να επηρεάσουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, κατά το μέτρο που ευνοούν την εθνική γεωργική παραγωγή, διευκολύνοντας τις εξαγωγές του προϊόντος από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος ή δυσχεραίνοντας τις εισαγωγές του ίδιου προϊόντος από το άλλα κράτη μέλη.

Οικονομικά στοιχεία για τον τομέα της ζάχαρης στην Ιταλία [1]	Ποσότητες (σε εκατ. τόνους)	Αξία (εκατ. ECU)
Εισαγωγές από την Κοινότητα (ζάχαρη)	281,2	209,3
Εισαγωγές από την Κοινότητα (ισογλυκόζη)	25,0	11,1
Εξαγωγές προς την Κοινότητα (ζάχαρη)	57,8	44,5
Εξαγωγές προς την Κοινότητα (ισογλυκόζη)	7,4	2,3
Ζαχαρότευτλα (παραγωγή)		
Ιταλία	13,3	
Κοινότητα των 15	120,7	
Αξία της παραγωγής		
Ιταλία		5 613
Κοινότητα των 15		713

[1] *Πηγή:* Eurostat 1997.

(81) Δυνάμει του άρθρου 46 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1785/81, στην Ιταλία μπορούν να χορηγηθούν κρατικές ενισχύσεις, κατά παρέκκλιση των διατάξεων για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της ζάχαρης, εάν αιτιολογούνται από εξαιρετικές ανάγκες συναφείς με την υλοποίηση των σχεδίων αναδιάρθρωσης του τομέα που βρίσκονται στο στάδιο της εφαρμογής στη χώρα αυτή.

Εφαρμογή της νομολογίας «Italgrani»

(82) Κατά τη γνώμη της Επιτροπής δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη οι παρατηρήσεις της Ιταλίας σχετικά με τα κριτήρια που πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση των ενισχύσεων. Από τη νομολογία «Italgrani», στην οποία αναφέρεται η Ιταλία [η οποία επιβεβαιώθηκε από την απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Ιουλίου 1995, συνεκδικαζόμενες υποθέσεις 447-449/93 AITEC και λοιποί κατά της Επιτροπής [16]], συνάγεται ότι οι επίμαχες ενισχύσεις πρέπει να αξιολογηθούν με βάση τους κανόνες ανταγωνισμού της συνθήκης.

(83) Στην ως άνω απόφαση «Italgrani» το Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή, όταν αντιμετωπίζει ενίσχυση η οποία υποστηρίζεται ότι χορηγήθηκε κατ' εφαρμογήν ήδη εγκεκριμένου προγράμματος, δεν μπορεί αμέσως να εξετάσει εάν αυτή είναι σύμφωνη προς τη Συνθήκη, αλλά πριν κινήσει οποιαδήποτε διαδικασία πρέπει να περιοριστεί να ελέγξει αν η ενίσχυση καλύπτεται από το γενικό σύστημα και πληροί τις τεθείσες με την απόφαση περί εγκρίσεως του προγράμματος αυτού προϋποθέσεις (βλέπε σημεία 32 και 33).

(84) Εντούτοις, το Δικαστήριο διευκρίνισε επίσης ότι η υποχρέωση αυτή υφίσταται μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η Επιτροπή, τη στιγμή της έγκρισης του γενικού καθεστώτος ενισχύσεων, δεν διετύπωσε επιφυλάξεις όσον αφορά την εξέταση των μεμονωμένων περιπτώσεων εφαρμογής του καθεστώτος.

(85) Στην προαναφερθείσα απόφαση της 6ης Ιουλίου 1995, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε [17], ότι η υποχρέωση μεμονωμένης κοινοποιήσεως των ενισχύσεων που χορηγούνται κατ' εφαρμογή του καθεστώτος που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή συνιστά επιφύλαξη για την έγκριση, ίδιας μορφής με την προσδιορισθείσα με την απόφαση στην υπόθεση «Italgrani».

(86) Είναι προφανές ότι η έγκριση των εθνικών σχεδίων αναδιάρθρωσης του τομέα της ζάχαρης στην Ιταλία (ΕΣ 84/90 και ΕΣ 91/96), η οποία συνοδευόταν από τον ρητό όρο της προηγούμενης κοινοποίησης των μεμονωμένων περιπτώσεων εφαρμογής του καθεστώτος, δεν μπορεί να θεωρηθεί έγκριση όλων των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν βάσει των εν λόγω σχεδίων.

[16] Συλλογή 1995 II-1971.
[17] Ibidem, σημείο 129 του σκεπτικού.

(87) Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι, η Επιτροπή υποχρεούται μεν να επαληθεύσει ότι οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν σύμφωνα με τα αναφερόμενα στα σχέδια ΕΣ 84/90 και ΕΣ 91/96, η επαλήθευση αυτή όμως δεν μπορεί να απαλλάξει την Επιτροπή από την υποχρέωση να εξετάσει το συμβιβαστό των μέτρων με τους κανόνες ανταγωνισμού που εφαρμόζονται στα διάφορα είδη των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν.

(88) Η συμφωνία των μέτρων με τα εθνικά κλαδικά σχέδια πρέπει να εξετασθεί από δύο απόψεις: πρώτα πρέπει να επαληθευθεί, εάν οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν ανήκουν στα είδη των παρεμβάσεων που προβλέπονται στα σχέδια, και δεύτερου εάν οι στόχοι τους και τα αποτελέσματά τους αντιστοιχούν στα προβλεπόμενα στα εν λόγω σχέδια. Τα αποτελέσματα της επαλήθευσης και στις δύο περιπτώσεις πρέπει να είναι θετικά, για να μπορεί να θεωρηθεί ότι οι ενισχύσεις είναι σύμφωνες με τα εθνικά κλαδικά σχέδια.

Μορφή των ενισχύσεων

(89) Τα είδη των προβλεπόμενων παρεμβάσεων, τα οποία περιγράφονται αναλυτικά στα κλαδικά σχέδια και στους κανόνες που διέπουν τις παρεμβάσεις της RIBS στον τομέα της ζάχαρης, αφορούν τη συμμετοχή στο κεφάλαιο, τα συμμετοχικά δάνεια καν τα δάνεια με μειωμένο επιτόκιο. Δεν προβλέπονται ενισχύσεις που συνίστανται στην παροχή δημοσίων εγγυήσεων ή στην παραίτηση από πιστώσεις ή από εγγυήσεις επί πιστώσεων. Ούτε προβλέπεται η δυνατότητα να συναινέσει η RIBS στο μηδενισμό του κεφαλαίου των εταιρειών στις οποίες συμμετέχει για την κάλυψη των ζημιών, παραιτούμενη έτσι από την επιστροφή του επενδεδυμένου κεφαλαίου, ούτε η παρέμβαση της RIBS στις διαδικασίες εκκαθάρισης με σκοπό να καταστήσει δυνατή την πώληση ορισμένων περιουσιακών στοιχείων με ευνοϊκούς όρους.

(90) Επομένως, δεν ανήκουν στην τυπολογία των παρεμβάσεων που προβλέπονται στα εθνικά κλαδικά σχέδια οι ακόλουθες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την RIBS:

1. οι ενισχύσεις που αναφέρονται στα σημεία 15.2, 15.3 και 16.1: εγγυήσεις υπέρ της Sadam Abruzzo, οι οποίες χορηγήθηκαν κατά την περίοδο που η εταιρεία αυτή ήταν μισθώτρια της μονάδας του Celano και εγγύηση υπέρ της Castiglionese για το δανεισμό των αναγκαίων ποσών για τη δραστηριότητα του εργοστασίου ζάχαρης κατά την περίοδο 1991·

2. οι ενισχύσεις που αναφέρονται στο σημείο 15.5: παρέμβαση της RIBS στη διαδικασία του προληπτικού συμβιβασμού της Nusam (παραίτηση από όλες τις εγγυήσεις επί πιστώσεων, υποβάθμιση της κατάταξης των πιστώσεων, συναίνεση στη μεταφορά του υπολοίπου των οφειλών της Nusam στη Sadam με αντάλλαγμα την παραχώρηση της μονάδας του Celano).

(91) Κατά συνέπεια, οι ενισχύσεις αυτές, και από το γεγονός και μόνο ότι η μορφή τους δεν αντιστοιχεί με την προβλεπόμενη στις εφαρμοστέες εθνικές διατάξεις, δεν μπορούν να θεωρηθούν σύμφωνες προς τα εθνικά κλαδικά σχέδια των ετών 1984 έως 1990 και 1991 έως 1996· πρέπει, επομένως, να αξιολογηθούν αποκλειστικά με βάση τα γενικά κριτήρια.

Ενισχύσεις μη προβλεπόμενες από ειδικό σχέδιο παρέμβασης

(92) Εξάλλου, ορισμένες από τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν δεν προβλέπονται στα ειδικά σχέδια παρέμβασης, όπως απαιτούσαν τα εθνικά κλαδικά σχέδια: η χορήγησή τους πράγματι αποφασίστηκε κατόπιν της διαπίστωσης άμεσων και επειγόντων προβλημάτων, χωρίς οι παρεμβάσεις να δικαιολογούνται από ένα ευρύτερο προγραμματισμό.

(93) Η Ιταλία, μετά την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 88 παράγραφος 2 της συνθήκης, διεβίβασε στην Επιτροπή τις δύο αποφάσεις της CIPE της 26ης Ιουλίου 1990 και της 16ης Απριλίου 1992 σχετικά με την έγκριση του νέου σχεδίου παρέμβασης υπέρ της Nusam για τη μονάδα του Celano και του νέου σχεδίου παρέμβασης υπέρ της Castiglionese για τη μονάδα του Castiglion Fiorentino αντιστοίχως.

(94) Τα μέτρα ενίσχυσης της RIBS που δεν περιλαμβάνονται στις αποφάσεις αυτές εκφεύγουν επομένως και από το προγραμματικό πλαίσιο που προβλέπεται στα εθνικά κλαδικά σχέδια. Πρόκειται και πάλι για τη χορήγηση εγγυήσεων (βλέπε σημεία 15.2, 15.3 και 16.1) και για συμμετοχές στο κεφάλαιο της Nusam που πραγματοποιήθηκαν πριν από την έκδοση της απόφασης CIPE της 26ης Ιουλίου 1990 (βλέπε σημεία 15.1 και 15.4).

(95) Με βάση τα προηγούμενα, η Επιτροπή κρίνει ότι τα μέτρα που συνίστανται στην παροχή εγγυήσεων εκ μέρους της RIBS (περί των οποίων στα σημεία 15.2, 15.3 και 16.1), στη συμμετοχή στο κεφάλαιο της Nusam (περί της οποίας στα σημεία 15.1 και 15.4) και στην παρέμβαση της RIBS στη διαδικασία του προληπτικού συμβιβασμού της ίδιας εταιρείας (σημείο 15.5) δεν είναι σύμφωνα με τα εθνικά κλαδικά σχέδια.

Ενισχύσεις για διάσωση

(96) Σύμφωνα με την Ιταλία, τα μέτρα που δεν αντιστοιχούν στην τυπολογία των ενισχύσεων που προβλέπεται στα εθνικά κλαδικά σχέδια ή που δεν προβλέπονται σε ειδικό σχέδιο παρέμβασης (όπως απαιτούν τα εθνικά σχέδια) πρέπει να θεωρηθούν ενισχύσεις για διάσωση κατά την έννοια των σχετικών κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών.

(97) Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Σύμφωνα με τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων οι ενισχύσεις πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) να αποτελούν βοήθεια ρευστότητας, υπό τη μορφή εγγυήσεων δανείου ή δανείων με τα συνήθη εμπορικά επιτόκια·

β) να περιορίζονται στο ποσό που απαιτείται για τη διατήρηση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης (για παράδειγμα, να καλύπτουν τα μισθολογικά έξοδα και τις κανονικές προμήθειες)·

γ) να καταβάλλονται μόνο για το διάστημα που απαιτείται (γενικά μέχρι μήνες) για να εκπονηθεί το απαραίτητο και εφικτό σχέδιο εξυγίανσης·

δ) να δικαιολογούνται βάσει σοβαρών κοινωνικών προβλημάτων και να μην έχουν αρνητικές συνέπειες στη βιομηχανική κατάσταση σε άλλα κράτη μέλη.

(98) Οι διαθέσιμες πληροφορίες δεν επιτρέπουν να διαπιστωθεί η τήρηση των όρων αυτών από κανένα από τα επίμαχα μέτρα ενίσχυσης.

Σε καμία περίπτωση τα δάνεια, οι συμμετοχές στο κεφάλαιο και οι εγγυήσεις της RIBS δεν χορηγήθηκαν έναντι πληρωμής τόκων ή ανταλλάγματος ισοδύναμου με τα ισχύοντα στην αγορά. Επειδή οι συμμετοχές στο κεφάλαιο εξαγοράζονταν στην ονομαστική τους αξία με τη λήξη της συμφωνηθείσας περιόδου, το επιτόκιο που εφαρμόζεται είναι 0 % ([18]). Για παράδειγμα, το δάνειο των 11 000 εκατ. LIT χορηγήθηκε στη Sadam Abruzzo για περίοδο 15 ετών (με επιτόκιο 2,025 % για την πρώτη πενταετία και 8,1 % για την υπόλοιπη δεκαετία). Κανένα αντάλλαγμα δεν φαίνεται να έχει καταβληθεί για την παροχή των εγγυήσεων.

Οι ενισχύσεις δεν προορίζονταν αποκλειστικά για την κάλυψη των μισθολογικών εξόδων ή των δαπανών που ήσαν αναγκαίες για τη λειτουργία των επιχειρήσεων κατά το σύντομο διάστημα που απαιτείτο για την εκπόνηση ενός σχεδίου αναδιάρθρωσης. Εξάλλου, η διάρκεια όλων των ενισχύσεων υπερέβαινε το εξάμηνο που προβλέπεται στις κατευθυντήριες γραμμές που αναφέρονται στο σημείο 96.

Τέλος, η Ιταλία δεν ανέφερε κανένα στοιχείο που να επιτρέπει να διαπιστωθεί η ύπαρξη σοβαρών κοινωνικών προβλημάτων, τα οποία κατέστησαν αναγκαία τη χορήγηση των ενισχύσεων.

Ενισχύσεις καλυπτόμενες από τα εθνικά κλαδικά σχέδια

(99) Όσον αφορά τα άλλα μέτρα που εφάρμοσε η RIBS γι την αναδιάρθρωση των μονάδων του Celano και του Castiglion Fiorentino (βλέπε σημεία 15.6 και 16.2), πρόκειται για συμμετοχές στο κεφάλαιο και για δάνεια με ευνοϊκό επιτόκιο, όπως προέβλεπαν τα κλαδικά σχέδια.

(100) Όσον αφορά τη συμφωνία τους προς τους στόχους των εθνικών κλαδικών σχεδίων, η Επιτροπή θα μπορούσε να δεχθεί τα επιχειρήματα που προέβαλε η Ιταλία, για να αποδείξει ότι οι εν λόγω ενισχύσεις είχαν σκοπό και αποτέλεσμα την επίτευξη ορισμένων από τους προγραμματικούς στόχους που περιγράφονταν σε γενικές γραμμές στα εθνικά κλαδικά σχέδια, ιδίως του στόχου να δημιουργηθεί ένας πόλος παραγωγής ζάχαρης στην κεντρική Ιταλία. Άλλοι στόχοι, εντούτοις, επιτεύχθηκαν μόνο εν μέρει: για παράδειγμα, ο στόχος της συμμετοχής των καλλιεργητών στη διαχείριση των βιομηχανιών ζάχαρης επιτεύχθηκε μόνο στην περίπτωση της Castiglionese, αλλ' όχι στην περίπτωση της Sadam Abruzzo. Εξάλλου, σύμφωνα με τα αναφερομενα στα εθνικά σχέδια, τα ειδικά σχέδια παρέμβασης για τις μονάδες που βρίσκονταν στο Mezzogiorno έπρεπε να προβλέπουν τις λεπτομέρειες εφαρμογής συμπληρωματικών ή εναλλακτικών δραστηριοτήτων σε σχέση με την παραγωγή ζάχαρης. Για το σκοπό αυτό, η RIBS έπρεπε να εκπονήσει προμελέτη σκοπιμότητας και χρηματοοικονομική μελέτη. Πλην όμως, σε κανένα από τα ειδικά σχέδια παρέμβασης που ανακοίνωσε η Ιταλία, δεν αναφέρονται η εκπόνηση της μελέτης αυτής, τα αποτελέσματά της ή οι αξιολογήσεις της RIBS για το θέμα αυτό.

(101) Εν πάση περιπτώσει, για τους ως άνω λόγους, η συμφωνία των μέτρων αυτών με τα εθνικά κλαδικά σχέδια δεν επαρκεί μόνη της για τη διαπίστωση του συμβιβαστού των ενισχύσεων με την κοινή αγορά. Άλλωστε, για το λόγο αυτό η Επιτροπή, όταν εξέτασε τα εν λόγω εθνικά σχέδια, έδωσε απλώς καταρχήν έγκριση για την επιδίωξη των προβλεπόμενων σε αυτά στόχων (αναδιάρθρωση του τομέα της ζάχαρης) και κάλεσε την Ιταλία να υποβάλει τα μεμονωμένα σχέδια παρέμβασης για προηγούμενη έγκριση βάσει των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης.

(102) Η Επιτροπή είναι ως εκ τούτου υποχρεωμένη να εξετάσει, για όλες τις ενισχύσεις που αφορά η παρούσα απόφαση, εάν μπορούν να εφαρμοστούν οι παρεκκλίσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 87 της συνθήκης και εάν μπορεί να εφαρμοστεί το άρθρο 46 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1785/81, δυνάμει του οποίου οι ενισχύσεις πρέπει να δικαιολογούνται από εξαιρετικές ανάγκες συναφείς με τα σχέδια αναδιάρθρωσης του τομέα της ζάχαρης που υλοποιούνται στην Ιταλία.

(103) Η Ιταλία προβάλλει κατ' ουσία δύο επιχειρήματα: οι ενισχύσεις είναι σύμφωνες προς τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές και, κατά δεύτερο λόγο, τηρούν τα όρια έντασης που συνήθως λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση των ενισχύσεων που αφορούν επενδύσεις στον τομέα της μεταποίησης και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων.

(104) Η Ιταλία υποστηρίζει ότι όλες οι επίμαχες ενισχύσεις μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβιβάζονται με τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων.

(105) Φαίνεται σκόπιμο να εξετασθούν χωριστά οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν αφενός στη Nusam και στη Sadam Abruzzo για την αναδιάρθρωση της μονάδας του Celano και αφετέρου στην Castiglionese (πριν και μετά την είσοδό της στον όμιλο Sadam) για την αναδιάρθρωση της μονάδας του Castiglion Fiorentino.

([18]) Το επιτόκιο αναφοράς στην Ιταλία ήταν 14,66 % το 1990 και 14,4 το 1992.

(106) Η αξιολόγηση αποβλέπει στην επαλήθευση, και στις δύο περιπτώσεις, κατά πρώτον της ύπαρξης ενός πραγματικού σχεδίου αναδιάρθρωσης και, κατά δεύτερον, εάν υπάρχει τέτοιο σχέδιο, της τήρησης των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών.

Ενισχύσεις προς την Nusam και την Sadam Abruzzo για τη μονάδα του Celano

Αποδέκτης των ενισχύσεων

(107) Στην περίπτωση της μονάδας του Celano, τίθεται καταρχήν ένα ακόμη πρόβλημα, δηλαδή ο προσδιορισμός του αποδέκτη των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν από την RIBS.

(108) Με βάση την επιχειρηματολογία της Ιταλίας, οι δημόσιες παρεμβάσεις υλοποιήθηκαν χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο ιδιοκτήτης της εγκατάστασης και επομένως προς όφελος της ίδιας οικονομικής οντότητας (παραγωγή ζάχαρης στις εγκαταστάσεις που βρίσκονται στο Celano), της οποίας τη διαχείριση είχε στην αρχή η Nusam και στη συνέχεια η νέα εταιρεία Sadam Abruzzo.

(109) Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

(110) Η θεωρία της συνέχειας προσκρούει στην άμεση διαπίστωση, ότι οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν κατά την πρώτη φάση, δηλαδή αυτή που προηγήθηκε της απόφασης CIPE της 26ης Ιουλίου 1990, υπέρ της Nusam με την ιδιότητά της ως ιδιοκτήτριας των δύο μονάδων του Celano και του Strongoli και, στη συνέχεια, κατ' εφαρμογή της προαναφερθείσας απόφασης, υπέρ της Sadam Abruzzo.

(111) Η Επιτροπή θα μπορούσε να δεχθεί το επιχείρημα της συνέχειας της «επιχείρησης Celano», μόνον εάν υποτεθεί ότι η μεταβίβαση της κυριότητας αφορούσε όχι μόνο την εγκατάσταση (όπως άλλωστε συνέβη), αλλά και τα άλλα συστατικά στοιχεία μιας εμπορικής επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων ενδεχομένως των οφειλών που συνδέονται με την οικονομική δραστηριότητά της. Με άλλους λόγους, μόνο μια διαδοχή κατά την αληθή έννοια του όρου θα μπορούσε να δικαιολογήσει την προσέγγιση της Ιταλίας. Αλλ' όμως, βάσει των πληροφοριών που παρέσχε η Ιταλία, η Sadam, με τη διαδικασία του προληπτικού συμβιβασμού, δεν υποκαταστάθηκε στο σύνολο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων της Nusam των συναφών με την παραγωγική δραστηριότητα της εγκατάστασης του Celano.

(112) Η Nusam άλλωστε συνέχισε τη δραστηριότητά της, μετά την πώληση της εγκατάστασης του Celano στην Sadam, στην εγκατάσταση του Strongoli (η πτώχευση της εταιρείας κηρύχθηκε στις 29 Δεκεμβρίου 1997).

(113) Αντίθετα από τους ισχυρισμούς της Ιταλίας, η Επιτροπή εκτιμά επομένως ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την RIBS για την εγκατάσταση του Celano πρέπει να κριθούν κάνοντας διάκριση μεταξύ των ενισχύσεων υπέρ της Nusam και των ενισχύσεων υπέρ της Sadam Abruzzo.

(114) Απομένει να εξακριβωθεί εάν το σύνολο των εν λόγω ενισχύσεων, όπως υποστηρίζει η Ιταλία, μπορεί να θεωρηθεί σχέδιο αναδιάρθρωσης κατά την έννοια των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών.

Ενισχύσεις προς την Nusam

(115) Όσον αφορά τις ενισχύσεις υπέρ της Nusam, οι οποίες δεν καλύπτονται από τα εθνικά κλαδικά σχέδια για τους λόγους που αναφέρονται στα σημεία 88, 89 και 90 (ενίσχυση που αναφέρεται στο σημείο 15.1, συμμετοχή στο κεφάλαιο ύψους 5 000 εκατ. LIT, ενίσχυση που αναφέρεται στο σημείο 15.4, συμμετοχή ύψους 2 500 εκατ. LIT), πρόκειται αναμφίβολα για ενισχύσεις υπέρ μιας προβληματικής επιχείρησης. Οι συμμετοχές αυτές συνιστούν στην πραγματικότητα αυξήσεις κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκαν κατόπιν μειώσεων του κεφαλαίου για την κάλυψη των ζημιών λειτουργίας της επιχείρησης. Δεν τηρούν την αρχή του ιδιώτη επενδυτή, δεδομένου ότι, εφόσον επιδιώκεται η κάλυψη ζημιών λειτουργίας, η πιθανότητα επίτευξης μιας αποδεκτής απόδοσης ήταν ελάχιστη. Πρόκειται άρα για συγκυριακές παρεμβάσεις της RIBS στο κεφάλαιο της Nusam, οι οποίες αποφασίστηκαν κατά περίπτωση μετά τη διαπίστωση των οικονομικών δυσχερειών της επιχείρησης και όχι με βάση ένα έγγραφο που θα μπορούσε να χαρακτηρισθεί ως σχέδιο αναδιάρθρωσης.

(116) Τα μέτρα που αναφέρονται στο σημείο 15.5 στοιχεία α) και β) (παραίτηση από την υποθήκη, υποβάθμιση της κατάταξης των πιστώσεων που κατέστησαν εγχειρόγραφες) ελήφθησαν τυπικά υπέρ της Nusam. Εντούτοις, επειδή εντάσσονται σε ένα περισσότερο σύνθετο εγχείρημα στο πλαίσιο των παρεμβάσεων που αφορά η απόφαση CIPE της 26ης Ιουλίου 1990 (σχετικά με την αγορά της εγκατάστασης του Celano εκ μέρους της Sadam Abruzzo), τα αποτελέσματά τους θα αναλυθούν στο πλαίσιο της αξιολόγησης των μέτρων που υλοποίησε η RIBS κατ'εφαρμογή της εν λόγω απόφασης.

(117) Τα μέτρα αυτά δεν πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για να θεωρηθούν ενισχύσεις για διάσωση κατά την έννοια των σχετικών κοινοτικών κατευθυντηρίων γραμμών (σημεία 96-98).

(118) Οι κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές απαιτούν οι ενισχύσεις για αναδιάρθρωση να χορηγούνται σε εφαρμογή ενός σχεδίου αναδιάρθρωσης, το οποίο επιτρέπει να αποκατασταθεί η μακροπρόθεσμη οικονομική αποτελεσματικότητα της επιχείρησης εντός ευλόγου διαστήματος, με βάση ρεαλιστικές υποθέσεις ως προς τις μελλοντικές συνθήκες λειτουργίας. Οι ενισχύσεις πρέπει να συνδέονται με ένα πρόγραμμα αναδιάρθρωσης, το οποίο υποβάλλεται στην Επιτροπή, με όλα τα αναγκαία αναλυτικά στοιχεία.

(119) Από τις διαθέσιμες πληροφορίες προκύπτει σαφώς ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην Nusam δεν εντάσσονταν σε ένα σχέδιο αναδιάρθρωσης που αποσκοπούσε στην αποκατάσταση της οικονομικής αποτελεσματικότητας της επιχείρησης. Πρόκειται για ενισχύσεις, οι οποίες ως στόχο, αλλά και ως αποτέλεσμα είχαν, να εξασφαλίσουν την επιβίωση της επιχείρησης που αντιμετώπιζε σοβαρότατα χρηματοοικονομικά προβλήματα, χωρίς να έχουν αναλυθεί κατάλληλα τα αίτια των προβλημάτων αυτών, ώστε να μπορούν να ληφθούν μέτρα εσωτερικής εξυγίανσης της Nusam ικανά να εξαλείψουν τα εν λόγω αίτια.

(120) Επομένως, οι εξεταζόμενες ενισχύσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν ενισχύσεις για αναδιάρθρωση κατά την έννοια των σχετικών κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών.

(121) Το δεύτερο επιχείρημα της Ιταλίας είναι ότι οι ενισχύσεις έδωσαν τη δυνατότητα να πραγματοποιηθούν επενδύσεις στην εγκατάσταση του Celano.

(122) Εντούτοις, στην Επιτροπή δεν διαβιβάστηκε κανένα στοιχείο που να επιτρέπει να εξακριβωθεί η ύπαρξη ενός επενδυτικού σχεδίου και της αναγκαίας σχέσης μεταξύ της χορήγησης των ενισχύσεων και της υλοποίησης των επενδύσεων εκ μέρους της Nusam. Η Ιταλία δεν απέδειξε ότι οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν στην Nusam για την υλοποίηση επενδύσεων ή, με άλλους λόγους, ότι οι επενδύσεις αυτές (οι οποίες άλλωστε δεν προσδιορίστηκαν) δεν θα είχαν υλοποιηθεί χωρίς τις εξεταζόμενες ενισχύσεις.

(123) Ως εκ τούτου, οι ενισχύσεις που συνίστανται στη συμμετοχή στο κεφάλαιο της Nusam για ποσό 5 000 εκατ. LIT και 2 500 εκατ. LIT πρέπει να θεωρηθούν ενισχύσεις λειτουργίας υπέρ της αποδέκτριας επιχείρησης.

(124) Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, ιδίως της χρηματοοικονομικής κατάστασης της Nusam, η αξία της ενίσχυσης που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι η αξία μιας δωρεάν επιχορήγησης για ποσό που αντιστοιχεί στις δύο προαναφερθείσες διαδοχικές συμμετοχές στο κεφάλαιο (2 500 εκατ. LIT και 5 000 εκατ. LIT), οι οποίες δεν επεστράφησαν ποτέ στην RIBS. Από την άλλη πλευρά πρέπει να διαπιστωθεί ότι οι συμμετοχές RIBS στο κεφάλαιο της Nusam απωλέσθηκαν οριστικά μετά την πτώχευση της τελευταίας στις 29 Δεκεμβρίου 1997. Οι ενισχύσεις αυτές πρέπει να θεωρηθούν ενισχύσεις λειτουργίας, αντίθετες προς την πάγια πρακτική της Επιτροπής στον τομέα της εφαρμογής των άρθρων 87, 88 και 89 της συνθήκης [απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουνίου 1995, υπόθεση T-459/93-Siemens/Επιτροπή ([19])].

(125) Βάσει των ανωτέρω, οι εν λόγω ενισχύσεις δεν μπορούν να υπαχθούν σε καμία από τις παρεκκλίσεις του άρθρου 87 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης.

Ενισχύσεις προς την Sadam Abruzzo ως μισθώτρια της μονάδας του Celano

Οι εγγυήσεις

(126) Πρόκειται για τις δύο εγγυήσεις που χορηγήθηκαν στην Sadam Abruzzo την περίοδο κατά την οποία η εταιρεία αυτή ήταν μισθώτρια της μονάδας του Celano (ενισχύσεις που αναφέρονται στα σημεία 15.2 και 15.3).

(127) Για τους λόγους που εκτίθενται στο σημείο 95, οι ενισχύσεις αυτές δεν καλύπτονται από τα εθνικά κλαδικά σχέδια.

(128) Όπως ανέφερε η Επιτροπή κατά την κίνηση της διαδικασίας, οι ενισχύσεις αυτέ πρέπει να αιτιολογηθούν με βάση τα κριτήρια που εφαρμόζονται στις κρατικές εγγυήσεις ([20]). Η Ιταλία δεν υπέβαλε κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι τα κριτήρια αυτά τηρήθηκαν στη συγκεκριμένη περίπτωση, ώστε να αντικρούσει τις αντιρρήσεις της Επιτροπής.

(129) Ούτε είναι ορθό το επιχείρημα των ιταλικών αρχών, σύμφωνα με το οποίο οι δύο εγγυήσεις δεν χρησιμοποιήθηκαν, διότι το πλεονέκτημα που συνιστά μια δημόσια εγγύηση παράγεται τη στιγμή κατά την οποία χορηγείται η εγγύηση και όχι αποκλειστικά όταν αυτή χρησιμοποιείται πραγματικά. Σύμφωνα με το σημείο 38 της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 5 της οδηγίας 80/273/ΕΟΚ της Επιτροπής επί των δημοσίων επιχειρήσεων στον κλάδο της μεταποίησης ([21]), τα οποία στην περίπτωση των εγγυήσεων εφαρμόζονται αδιακρίτως στις δημόσιες και τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, η συμμόρφωση των μέτρων του είδους αυτού πρέπει να εξετάζεται τη στιγμή της χορήγησής τους. Εξάλλου, η αξιολόγηση του στοιχείου ενίσχυσης που περιέχεται στις εγγυήσεις εξαρτάται από τη χρηματοοικονομική κατάσταση των δικαιούχων επιχειρήσεων.

(130) Επειδή πρόκειται για εγγυήσεις, οι οποίες χορηγήθηκαν σε μια επιχείρηση που δεν αντιμετώπιζε χρηματοοικονομικές δυσκολίες, η αξία τους δεν αντιστοιχεί στα ποσά που καλύπτουν (2 000 + 11 000 εκατ. LIT), αλλά στην αγοραία τιμή που θα έπρεπε να καταβάλει η Sadam για εγγυήσεις χορηγούμενες από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε ανάλογες συνθήκες κινδύνου.

(131) Η Επιτροπή επιβεβαιώνει επομένως την επιχειρηματολογία που εξέθεσε τη στιγμή κίνησης της διαδικασίας. Θεωρεί ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την RIBS στην Sadam υπό μορφή εγγυήσεων δεν μπορούν να υπαχθούν σε καμία από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης, καθόσον πρόκειται για ενισχύσεις λειτουργίας, οι οποίες δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τους κοινοτικούς κανόνες που εφαρμόζονται στις ενισχύσεις υπό μορφή εγγυήσεων, ούτε τα κριτήρια που προβλέπονται στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για προβληματικές επιχειρήσεις.

Ενισχύσεις συνδεόμενες με τη μεταβίβαση της μονάδας του Celano από την Nusam στην Sadam

(132) Η απόφαση CIPE της 26ης Ιουλίου 1990 προέβλεπε μια σειρά παρεμβάσεων και ενισχύσεων που αποσκοπούσαν στην αποτροπή της πτώχευσης της Nusam και στη διευκόλυνση της πώλησης της μονάδας του Celano από τη Nusam στην Sadam Abruzzo (ειδικό σχέδιο παρέμβασης 1990).

Τα μέτρα που εφαρμόστηκαν συνίστανται:

α) στην παραίτηση από την υποθήκη επί της εγκατάστασης του Celano, η οποία εξασφάλιζε την πληρωμή του υπολοίπου χρέους ύψους 17 504 εκατ. LIT που βάρυνε την Nusam έναντι της RIBS·

([19]) Συλλογή 1995, σελίδα II-1675.
([20]) Επιστολές της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη, της 5ης Απριλίου 1989 και της 12ης Οκτωβρίου 1989.
([21]) ΕΕ C 307 της 13.11.1993, σ. 3.

β) στην υποβάθμιση της κατάταξης της πίστωσης, οποία έτσι κατέστη εγχειρόγραφη, και την κατάταξή της μετά τις άλλες εγχειρόγραφες πιστώσεις. Μετά την πτώχευση της Nusam στις 29 Δεκεμβρίου 1997 η πίστωση αυτή απωλέσθηκε οριστικά·

γ) στην πώληση της μονάδας του Celano από την Nusam στην Sadam Abruzzo, η οποία ανέλαβε την αποπληρωμή του υπολοίπου της οφειλής των 15 000 εκατ. LIT έναντι της RIBS (με τους ίδιους όρους αποπληρωμής)·

δ) στην παροχή νέας περιόδου χάριτος πέντε ετών (απαλλαγή από την πληρωμή των τόκων) για την πληρωμή της ως άνω οφειλής των 15 000 εκατ. LIT·

ε) στην ενίχυση υπό μορφή συμμετοχής στο κεφάλαιο της Sadam Abruzzo για ποσό 8 000 εκατ. LIT·

στ) στη χορήγηση δανείου με ευνοϊκό επιτόκιο για ποσό 11 000 εκατ. LIT, από την RIBS στην Sadam Abruzzo.

(133) Οι ενισχύσεις αυτές εντάσσονται σε ένα ειδικό σχέδιο παρέμβασης κατά την έννοια των εθνικών κλαδικών σχεδίων. Η Επιτροπή είναι πάντως της γνώμης ότι δεν είναι όλες οι ενισχύσεις σύμφωνες με τα εν λόγω κλαδικά σχέδια, δεδομένου ότι, όπως αναφέρθηκε ήδη, ορισμένα από τα μέτρα που έλαβε η RIBS κατ' εφαρμογή της προαναφερθείσας απόφασης CIPE δεν ανήκουν στα μέσα (συμμετοχή στο κεφάλαιο, συμμετοχικά δάνεια, ευνοϊκά δάνεια) τα οποία είχαν τεθεί στη διάθεση της RIBS, για να διευκολύνουν την αναδιάρθρωση του τομέα της ζάχαρης στην Ιταλία.

(134) Η πρώτη από τις παρεμβάσεις της RIBS βάσει της απόφασης CIPE της 26ης Ιουλίου 1990 [που αναφέρεται στο σημείο 15.5 στοιχεία α) και β)] αποσκοπούσε στην αποφυγή της πτώχευσης της Nusam και στη διευκόλυνση της πώλησης της μονάδας του Celano από την εν λόγω επιχείρηση στην Sadam Abruzzo, η οποία ήταν μισθώτριά της. Για την επίτευξη του στόχου αυτού η RIBS παραιτήθηκε από την υποθήκη επί πίστωσης 17 504 εκατ. LIT έναντι της Nusam, γεγονός που επέτρεψε σε αυτή να υτεβάλει αίτηση υπαγωγής στη διαδικασία δικαστικού συμβιβασμού. Αξίζει να σημειωθεί ότι, χωρίς την υποβάθμιση της ενυπόθηκης πίστωσης της RIBS, οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από την ιταλική νομοθεσία για να υπαχθεί μια προβληματική επιχείρηση στη διαδικασία του δικαστικού συμβιβασμού, δεν θα μπορούσαν να εκπληρωθούν. Για να υπαχθούν στη διαδικασία αυτή, οι οφειλέτες πρέπει πράγματι να είναι σε θέση να ικανοποιήσουν όλους τους προνομιούχους πιστωτές (όπως η ενυπόθηκη πίστωση της RIBS) και το 40 % των εγχειρόγραφων πιστωτών. Η κίνηση της διαδικασίας πτώχευσης στην περίπτωση αυτή θα είχε εμποδίσει τη σύναψη της σύμβασης πώλησης της μονάδας στην Sadam, διότι όλο το ενεργητικό της Nusam θα είχε τεθεί υπό δικαστικό έλεγχο στο πλαίσιο διαδικασίας εκκαθάρισης της εταιρείας αυτής, γεγονός που θα μπορούσε να επιφέρει τη διακοπή λειτουργίας της μονάδας (παρέβαλε τις παρατηρήσεις της Ιταλίας, σημείο 54).

(135) Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν ενδεχομένως να θεωρηθούν παρεμβάσεις που_ δεν συνεπάγονται κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, εάν εξυπηρετούσαν την πώληση της εγκατάστασης με όρους συμβατούς με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή σε μια οικονομία της αγοράς. Στην πραγματικότητα αυτό δεν φαίνεται να συνέβη. Το μόνο όφελος που θα μπορούσε να έχει η RIBS από το σύνολο των μέτρων που προβλέπονταν στην απόφαση της CIPE της 26ης Ιουλίου 1990 είναι ότι η Sadam ανέλαβε μια άλλη οφειλή (δάνειο με ευνοϊκούς όρους) ύψους 15 000 εκατ. LIT της Nusam. Εντούτοις, για την αποπληρωμή του εν λόγω δανείου με ευνοϊκό επιτόκιο χορηγήθηκε νέα περίοδος χάριτος πέντε ετών. Πρέπει, εξάλλου, να σημειωθεί ότι, στο μέτρο που το ενεργητικό της Nusam, συμπεριλαμβανομένης της μονάδας του Celano (η οποία βάσει εκτίμησης ανεξάρτητων συμβούλων είχε αξία 31 800 εκατ. LIT) υπερέβαινε την ενυπόθηκη αξία των 17 504 εκατ. LIT, στην RIBS θα έπρεπε να είχε επιστραφεί εν μέρει η δεύτερη οφειλή των 15 000 εκατ. LIT.

(136) Πλην όμως, επειδή δεν αποδείχθηκε ότι οι άλλοι ιδιώτες πιστωτές της Nusam ακολούθησαν την ίδια συμπεριφορά, παραιτούμενοι από τις πιστώσεις τους, η Επιτροπή κρίνει ότι η συμπεριφορά αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ανάλογη με του ιδιώτη επενδυτή σε μια οικονομία της αγοράς. Η απόφαση της CIPE της 26ης Ιουλίου 1990, η οποία προέβλεπε την παραίτηση της RIBS από τις πιστώσεις της και την υποβάθμιση της κατάταξής τους, συνοδεύθηκε από μια απόφαση πώλησης της εγκατάστασης στην Sadam Abruzzo και από άλλα μέτρα κρατικών ενισχύσεων υπέρ της ίδιας επιχείρησης. Εξάλλου, η παραίτηση της RIBS από τις πιστώσεις της δεν συνοδεύθηκε από παραίτηση των άλλων ιδιωτών πιστωτών της Nusam. Κατ' αναλογία προς την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με συμμετοχή των δημόσιων αρχών στο κεφάλαιο επιχειρήσεων ([22]), για να αποκλειστεί ότι η πράξη υποκρύπτει κρατική ενίσχυση, η παραίτηση από τις πιστώσεις εκ μέρους των δημοσίων αρχών πρέπει να είναι ανάλογη με την παραίτηση από τις πιστώσεις εκ μέρους των ιδιωτών πιστωτών.

(137) Η ενέργεια αυτή επομένως πρέπει να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση, εφόσον δεν πρόκειται για συμπεριφορά αποδεκτή από ένα ιδιώτη επενδυτή υπό τις συνήθεις συνθήκες μιας οικονομίας της αγοράς.

(138) Έχοντας υπόψη τα ανωτέρω, είναι σκόπιμο να προσδιοριστεί ο αληθής αποδέκτης των ενισχύσεων. Τυπικά, αποδέκτης ήταν η Nusam. Εντούτοις, η Επιτροπή εκτιμά ότι η εταιρεία αυτή δεν απέκτησε κανένα οικονομικό πλεονέκτημα από την ενίσχυση. Πρέπει να υπομνησθεί σχετικά ότι τη στιγμή της υποβάθμισης της κατάταξης της οφειλής η Nusam βρισκόταν σε επισφαλή οικονομική κατάσταση και στη συνέχεια πτώχευσε. Από την άλλη πλευρά, η υποβάθμιση της οφειλής δεν μειώνει το συνολικό χρέος της Nusam. Τα οικονομικά αποτελέσματα της ενέργειας αυτής είναι η μεταβολή της σειράς προτεραιότητας των πιστωτών της εταιρείας. Με την παραίτηση από την υποθήκη, η RIBS

([22]) Δελτίο 9-1984.

παραιτήθηκε από την προτεραιότητα της πίστωσής της και τίθεται στην τελευταία θέση, μετά από όλους τους άλλους πιστωτές της Nusam. Η ενέργεια αυτή δεν δημιουργεί κανένα πλεονέκτημα για την Nusam, η οποία υποχρεούται ούτως ή άλλως να ικανοποιήσει όλους τους πιστωτές της, με όριο τους πόρους που διαθέτει.

(139) Η υποβάθμιση στην κατάταξη και η παραίτηση από την πίστωση αυτή εντάσσονται στο πλαίσιο ενός συνόλου χρηματοοικονομικών παρεμβάσεων, οι οποίες αποφασίστηκαν την ίδια ημέρα και των οποίων ο μόνος στόχος ήταν να καταστήσουν δυνατή τη μεταβίβαση της μονάδας του Celano από την Nusam στην Sadam. Υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς, χωρίς την παρέμβαση της RIBS, η μεταβίβαση αυτή θα είχε πραγματοποιηθεί με την τιμή της αγοράς, κατά τρόπο ώστε να βελτιστοποιήσει την εξόφληση των πιστωτών της Nusam. Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, η Επιτροπή θεωρεί ότι το τίμημα που κατέβαλε η Sadam για τη μεταβί ασ ομάδα του Celano είναι κατώτερο από την τιμή της αγοράς (βλέπε σημεία 14 έως 148). Υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή εκτιμά ότι αποκλειστικός στόχος της ενέργειας ήταν η μεταβίβαση του εργοστασίου ζάχαρης του Celano από την Nusam στην Sadam με ευνοϊκούς όρους. Αυτό επιβεβαιώνεται από τις παρατηρήσεις της Ιταλίας (σημείο 54), όπου αναφέρεται ότι το Υπουργείο Γεωργίας είχε λάβει την απόφαση να αποτρέψει τη διακοπή λειτουργίας της μονάδας του Celano λόγω της πιθανής πτώχευσης της Nusam και να αναθέσει τη διαχείριση στην Sadam. Η απόφαση του Υπουργείου ελήφθη πριν από την απόφαση της CIPE. Η Επιτροπή καταλήγει επομένως στο συμπέρασμα ότι ένα μέρος της ενίσχύσης που τυπικά χορηγήθηκε στη Nusam αποτελούσε στην πραγματικότητα ενίσχυση προς την Sadam για την απόκτηση της μονάδας του Celano. Η αξία της ενίσχυσης αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ της αγοραίας τιμής της εν λόγω εγκατάστασης και της τιμής που πραγματικά καταβλήθηκε από την Sadam.

(140) Το συμπέρασμα αυτό δεν επιτρέπει εντούτοις να θεωρηθεί ότι το μόνο οικονομικό αποτέλεσμα της υποβάθμισης της ενυπόθηκης οφειλής των 17 504 εκατ. LIT και της μετατροπής της σε εγχειρόγραφη πίστωση ήταν το όφελος για την Sadam. Βάσει των πληροφοριών που υπέβαλε η Ιταλία, η Επιτροπή θεώρησε ότι το μέτρο αυτό αποτελεί επίσης ενίσχυση υπέρ των άλλων πιστωτών της Nusam. Για το λόγο αυτό, το κύριο αποτέλεσμα της υποβάθμισης της οφειλής έγκειται στη μεταβολή της σειράς προτεραιότητας των πιστωτών στο πλαίσιο της διαδικασίας του προληπτικού συμβιβασμού. Επειδή η υπαγωγή στη διαδικασία αυτή επιτρέπεται μόνο στις επιχειρήσεις που είναι σε θέση να ικανοποιήσουν όλους τους προνομιούχους πιστωτές και το 40 % των εγχειρόγραφων πιστωτών, η Επιτροπή έκρινε ότι η υποβάθμιση της πίστωσης επέτρεψε στους πιστωτές της Nusam να ανακτήσουν μεγαλύτερο μέρος των πιστώσεών τους από ό,τι θα είχαν επιτύχει χωρίς την ενέργεια αυτή. Μετά την παραίτηση της RIBS από την πίστωσή της ύψους 17 504 εκατ. LIT, όλοι οι πιστωτές μπορούσαν πράγματι να εισπράξουν τουλάχιστον το 40 % των πιστώσεών τους. Αντίθετα, εάν η Nusam είχε τεθεί υπό εκκαθάριση, εν θα ήταν δυνατό να εξασφαλιστεί η ικανοποίηση όλων των προνομιούχων πιστωτών και του 40 % των εγχειρόγραφων πιστωτών.

(141) Όσον αφορά την τιμή που κατέβαλε η Sadam για την απόκτηση της εγκατάστασης, κατά την κίνηση της διαδικασίας η Επιτροπή διεπίστωσε ότι δεν αντιστοιχούσε στην πραγματική αξία της εγκατάστασης του Celano, όπως προκύπτει από την αποτίμηση του πραγματογνώμονα που είχε διορίσει η RIBS σε συμφωνία με την Nusam. Πράγματι, η αξία των προς μεταβίβαση ακινήτων εκτιμήθηκε σε 31 800 εκατ. LIT.

(142) Η Ιταλία δεν αμφισβήτησε ούτε την ύπαρη της αποτίμησης αυτής ούτε του ποσού στο οποίο κατέληξε. Στην επιχειρηματολογία της η Ιταλία υποστηρίζει ότι επρόκειτο για αποτίμηση καθαρά «περιουσιακού» χαρακτήρα, η οποία δεν ελάμβανε υπόψη την ύπαρξη αρνητικής απόδοσης (bad-will) στον ισολογισμό της Nusam.

(143) Η Επιτροπή δεν κατανοεί πάντως, ούτε η Ιταλία έχει εξηγήσει, με ποιο τρόπο η «bad-will» της Nusam μπορούσε να επηρεάσει την αποτίμηση της μονάδας του Celano, δεδομένου ότι η Sadam δεν υποκαταστάθηκε με την απόκτηση της εγκατάστασης στις υποχρεώσεις που προέκυψαν από την οικονομική δραστηριότητα του παλαιού ιδιοκτήτη. Με άλλους λόγους, η Ιταλία δεν εξηγεί με ποιο τρόπο η τιμή που καθορίστηκε από την πραγματογνωμοσύνη μειώθηκε από 31 800 εκατ. LIT στο ποσό που προσφέρθηκε από την Sadam.

(144) Μόνο η πώληση στο πλαίσιο δημόσιου διαγωνισμού θα είχε επιτρέψει να γίνει γνωστή η αγοραία αξία της εγκατάστασης που μεταβιβάστηκε. Εν απουσία παρόμοιας διαδικασίας πώλησης, η Επιτροπή δεν μπορεί παρά να συμπεράνει ότι η αγοραία τιμή της εγκατάστασης του Celano είναι υψηλότερη από την τιμή που κατέβαλε η Sadam.

(145) Σε σχέση με το ποσό των 31 800 εκατ. LIT της αποτίμησης, η Sadam πρόσφερε ως τίμημα για την απόκτηση της εγκατάστασης του Celano:

α) την παραίτηση από την πίστωσή της έναντι της Nusam για ποσό αντίστοιχο προς τις επενδύσεις που πραγματοποίησε στη μονάδα του Celano κατά την περίοδο μίσθωσης (11 000 εκατ. LIT) και

β) την ανάληψη της οφειλής (δάνειο με ευνοϊκό επιτόκιο) των 15 000 εκατ. LIT της Nusam έναντι της RIBS. Για την εξόφληση της οφειλής αυτης η RIBS χορήγησε στην Sadam νέα πενταετή περίοδο χάριτος.

(146) Η ονομαστική αξία της προσφοράς (26 000 εκατ. LIT) είναι ήδη χαμηλότερη από την αξία που αναφέρεται στην ως άνω εκτίμηση (– 5 800 εκατ. LIT).

(147) Επιπλέον, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι:

α) η οικονομική αξία της παραίτησης της Sadam από την οφειλή της Nusam προς αυτή δεν αντιστοιχεί στο ποσό της ίδιας οφειλής. Βάσει των διαθέσιμων πληροφοριών, επειδή επρόκειτο για εγχειρόγραφη πίστωση, οι προοπτικές εξόφλησής της τη στιγμή της παραίτησης περιορίζονταν, σύμφωνα με την πλέον απαισιόδοξη υπόθεση, στο 40 % του ποσού της οφειλής (δηλαδή 4 400 εκατ. LIT)·

β) η αξία της ανάληψης του δανείου με ευνοϊκό επιτόκιο που είχε χορηγηθεί από την RIBS στην Nusam πρέπει επίσης να αναπροσαρμοστεί, συνεκτιμώντας τους ευνοϊκούς όρους εξόφλησης του δανείου (μειωμένο επιτόκιο, περίοδος χάριτος για την επιστροφή του κεφαλαίου)·

(148) Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι η πώληση της μονάδας του Celano στην Sadam Abruzzo δεν πραγματοποιήθηκε υπό τους όρους της αγοράς και ότι η διαφορά μεταξύ της τιμής που καθορίστηκε με την απόφαση CIPE της 26ης Ιουλίου 1990 και της τιμής που υπολογίστηκε με την αποτίμηση (31 800 εκατ. LIT) συνιστά κρατική ενίσχυση υπέρ της Sadam Abruzzo.

Αξιολόγηση των ενισχύσεων υπέρ της Sadam Abruzzo

Ενισχύσεις για αναδιάρθρωση

(149) Είναι σκόπιμο να εξακριβωθεί, κατά πρώτον εάν, όπως υποστηρίζει η Ιταλία, οι ενισχύσεις αυτές μπορούν να θεωρηθούν ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση μιας προβληματικής επιχείρησης κατά την έννοια των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων και, προπάντων, εάν η Sadam Abruzzo είχε δικαίωμα να λάβει ενισχύσεις του είδους αυτού.

(150) Στις σχετικές κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές, η επιχείρηση που είναι επιλέξιμη για ενισχύσεις για διάσωση και αναδιάρθρωση ορίζεται ως η επιχείρηση η οποία «δεν είναι σε θέση να εξυγιανθεί με ίδιους πόρους ή συγκεντρώνοντας τα κεφάλαια που χρειάζεται από μετόχους ή μέσω δανεισμού».

Σημειώνεται εξάλλου ότι «η χρηματοοικονομική αδυναμία των εταιρειών που λαμβάνουν ενισχύσεις διάσωσης ή αναδιάρθρωσης από τις κυβερνήσεις τους, οφείλεται κατά κανόνα σε πενιχρή παρελθούσα απόδοση και ισχνές μελλοντικές προοπτικές».

Οι επιχειρήσεις που μπορούν να τύχουν ενισχύσεων αυτού του είδους περιγράφονται στις κατευθυντήριες γραμμές με αναφορά σε τυπικά συμπτώματα (μειούμενη αποδοτικότητα, αυξανόμενο μέγεθος των ζημιών, κλιμάκωση των χρεών και άνοδος των επιβαρύνσεων τόκου), συμπτώματα τα οποία, προφανώς, δεν μπορούν να χαρακτηρίζουν μια νεοϊδρυθείσα επιχείρηση. Αυτό ισχύει και για τις νέες επιχειρήσεις, οι οποίες δημιουργούνται με σκοπό την ανάληψη του ενεργητικού μιας προβληματικής επιχείρησης κατά τη διάρκεια της πτωχευτικής διαδικασίας (στη συγκεκριμένη περίπτωση, την περίοδο εκείνη η Nusam βρισκόταν ήδη στα πρόθυρα της πτώχευσης, η οποία αναβλήθηκε αλλά δεν αποφεύχθηκε χάρη στις ενισχύσεις που χορήγησε η RIBS). Στο σημείο 2.3 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών διευκρινίζεται πράγματι ότι η εκτίμηση των ενισχύσεων δεν επηρεάζεται από αλλαγές στην ιδιοκτησία της ενισχυόμενης επιχείρησης.

(151) Οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα ([23]) προβλέπουν ότι η ενίσχυση για την εξαγορά εγκαταστάσεων που είχαν κλείσει ή που θα είχαν κλείσει χωρίς την εξαγορά αυτή δύναται να περικλείει κάποιο πλεονέκτημα υπέρ της προβληματικής επιχείρησης, το οποίο οφείλει να εξετασθεί σύμφωνα με τις διατάξεις των εφαρμοστέων κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενίσχυση προς την Nusam δεν πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές (βλέπε σημεία 116, 117 και 118).

(152) Η Sadam Abruzzo είναι από νομική και χρηματοοικονομική άποψη ανεξάρτητη από την Nusam. Οι ενισχύσεις που χορήγησε η RIBS δεν προορίζονταν επομένως για την εξόφληση των οφειλών του παρελθόντος ή για την εξυγίανση μιας κατάστασης που προέκυψε από προηγούμενη κακή διαχείριση. Άρα, στην πραγματικότητα δεν προορίζονταν για την αναδιάρθρωση μιας προβληματικής επιχείρησης. Από την άλλη πλευρά, οι ιταλικές αρχές δεν προσκόμισαν κανένα στοιχείο που να επιτρέπει να θεωρηθεί ότι η Sadam Abruzzo είναι προβληματική επιχείρηση.

(153) Ως εκ τούτου, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι εξεταζόμενες ενισχύσεις δεν μπορούν να αξιολογηθούν με βάση τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές.

(154) Σχετικά με το δεύτερο επιχείρημα που προβάλλει η Ιταλία, δηλαδή ότι οι ενισχύσεις θα επέτρεπαν την υλοποίηση επενδύσεων στις σχετικές εγκαταστάσεις, οι ενισχύσεις αυτές πρέπει να αξιολογηθούν με βάση τα κριτήρια που εφαρμόζονται στις ενισχύσεις για επενδύσεις στον τομέα της μεταποίησης και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων.

Συμφωνία με το κλαδικό σχέδιο

(155) Είναι απαραίτητη μια προκαταρκτική παρατήρηση: στον τομέα αυτό η πάγια πρακτική της Επιτροπής κατά την αξιολόγηση των ενισχύσεων που προτίθεται να χορηγήσει το κράτος είναι να εφαρμόζει τους τομεακούς περιορισμούς που ισχύουν για την εξέταση της επιλεξιμότητας για κοινοτική συγχρηματοδότηση κατά την έννοια των διαφόρων κοινοτικών κανονισμών που ίσχυσαν διαδοχικά στον τομέα της βελτίωσης των όρων μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων [κανονισμοί (ΕΟΚ) αριθ. 355/77 ([24]), 866/90 ([25]) και 951/97 ([26])]. Η πρακτική αυτή «κωδικοποιήθηκε» με την ευκαιρία της έκδοσης των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις που αφορούν επενδύσεις στον τομέα της μεταποίησης και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων ([27]).

(156) Μεταξύ των τομεακών περιορισμών περιλαμβάνεται η απαγόρευση της χορήγησης ενισχύσεων στον τομέα της ζάχαρης.

(157) Η Επιτροπή δέχθηκε εντούτοις, δυνάμει του άρθρου 46 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1785/81 και με την ευκαιρία της έγκρισης των εθνικών σχεδίων αναδιάρθρωσης του τομέα της ζάχαρης στην Ιταλία, μια παρέκκλιση από τον περιορισμό αυτό για τις ενισχύσεις που συνδέονται με τις εξαιρετικές ανάγκες των εν λόγω σχεδίων (όπως συνέβη για τις ενισχύσεις που αφορούσαν επενδύσεις στις μονάδες του Celano, Strongoli και Castiglion Fiorentino και προβλέπονταν στα πρώτα ειδικά σχέδια παρέμβασης υπέρ της Nusam και της Castiglionese που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή το 1984 και το 1985). Οι παρεκκλίσεις αυτές αξιολογήθηκαν κατά περίπτωση από την Επιτροπή μετά την εκάστοτε κοινοποίηση των ειδικών σχεδίων.

([23]) ΕΕ C 74 της 10.3.1998, σ. 9.

([24]) ΕΕ L 51 της 23.2.1977, σ. 1.
([25]) ΕΕ L 91 της 6.4.1990, σ. 1.
([26]) ΕΕ L 142 της 2.6.1997, σ. 22.
([27]) ΕΕ C 29 της 2.2.1996, σ. 4.

(158) Η Επιτροπή εκτιμά ότι η ενίσχυση αυτή, για τους ανωτέρω λόγους, δεν είναι σύμφωνη με τα εθνικά κλαδικά σχέδια, εφόσον δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των μέσων που προβλέπονται σε αυτά για την αναδιάρθρωση του τομέα της ζάχαρης στην Ιταλία. Επομένως, η ενίσχυση δεν μπορεί να υπαχθεί στην παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 46 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1785/81 για τις ενισχύσεις που αιτιολογούνται από τις εξαιρετικές ανάγκες που συνδέονται με τα σχέδια αναδιάρθρωσης του τομέα της ζάχαρης στην Ιταλία.

(159) Από την ανάλυση αυτή που βασίζεται στα γενικά κριτήρια για τις κρατικές ενισχύσεις προκύπτει ότι η εξεταζόμενη ενίσχυση αποτελεί ενίσχυση για την απόκτηση μιας υφιστάμενης εγκατάστασης, αν και η Ιταλία ισχυρίζεται ότι θα έπρεπε να θεωρηθεί ενίσχυση για επενδύσεις.

Ενισχύσεις για επενδύσεις

(160) Το ειδικό σχέδιο παρέμβασης που εγκρίθηκε με την απόφαση CIPE της 26ης Ιουλίου 1990 προέβλεπε μια σειρά μέτρων ενίσχυσης υπέρ της Sadam Abruzzo ως αντάλλαγμα για τις ακόλουθες «επενδύσεις»:

α) 15 000 εκατ. LIT που χρησιμοποιήθηκαν για την απόκτηση της μονάδας του Celano·

β) 11 000 εκατ. LIT για επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν από την Sadam Abruzzo την περίοδο που ήταν μισθώτρια της εγκατάστασης αυτής (γεγονός που εξηγεί την ύπαρξη μιας πίστωσης αντίστοιχης αξίας από την Sadam Abruzzo προς την Nusam)·

γ) 20 000 εκατ. LIT για νέες επενδύσεις (που περιγράφονται αναλυτικά στο ειδικό σχέδιο παρέμβασης).

(161) Η Επιτροπή εκτιμά ότι αυτές οι τρεις κατηγορίες δαπανών δεν μπορούν να θεωρηθούν επενδύσεις επιλέξιμες κατά την έννοια των κοινοτικών διατάξεων περί κρατικών ενισχύσεων.

(162) Όσον αφορά το ποσό των 15 000 εκατ. LIT (τιμή που «καταβλήθηκε» από την Sadam Abruzzo για την απόκτηση της μονάδας του Celano), με την επιφύλαξη όσων προαναφέρθηκαν σχετικά με την τυπολογία και την αξιολόγηση των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν για την απόκτηση της μονάδας αυτής, η Επιτροπή επιβεβαιώνει και πάλι τη θέση της έναντι των ενισχύσεων που χορηγούνται απλώς και μόνο για τη διευκόλυνση της μεταβίβασης της κυριότητας ενός υφισταμένου περιουσιακού στοιχείου. Μια ενέργεια αυτού του είδους, επειδή δεν συνεπάγεται κανένα πλεονέκτημα για τον τομέα, αλλά μόνο για το ενδιαφερόμενο μέρος ή ενδεχομένως μέρη, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι προορίζεται για την υλοποίηση μιας αρχικής επένδυσης σύμφωνα με την κοινοτική έννοια του όρου. Σύμφωνα με τους όρους των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα [28], όπου εκτίθεται η πάγια πρακτική της Επιτροπής για το θέμα αυτό στον συγκεκριμένο τομέα των περιφερειακών ενισχύσεων, «ως αρχική επένδυση ορίζεται μια επένδυση παγίου κεφαλαίου η οποία αφορά τη δημιουργία νέων εγκαταστάσεων, την επέκταση υφιστάμενων εγκαταστάσεων ή την εκκίνηση δραστηριότητας η οποία συνεπάγεται θεμελιώδη αλλαγή στο προϊόν ή τη μέθοδο παραγωγής μιας υφιστάμενης εγκατάστασης (διαμέσου του εξορθολογισμού, της διαφοροποίησης ή του εκσυγχρονισμού)». Στην εξεταζόμενη περίπτωση, οι προϋποθέσεις αυτές δεν πληρούνται.

(163) Ούτως ή άλλως, πρόκειται για δαπάνες οι οποίες τη στιγμή της καταβολής των ενισχύσεων είχαν ήδη πραγματοποιηθεί.

Ως εκ τούτου, οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν από την Sadam Abruzzo πριν τη χορήγηση των ενισχύσεων που αναφέρονται στην απόφαση CIPE της 26ης Ιουλίου 1990 (για ποσό 11 000 εκατ. LIT) δεν είναι επιλέξιμες ως ενισχύσεις για επενδύσεις, δυνάμει της θεμελιώδους αρχής που ισχύει για τις κρατικές ενισχύσεις, σύμφωνα με την οποία, για να μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, οι ενισχύσεις που καταβάλλονται σε μια επιχείρηση πρέπει να είναι απαραίτητες για την επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος. Η αρχή αυτή αποκλείει επομένως την επιλεξιμότητα μιας ενίσχυσης, η οποία, λόγω της αναδρομικότητάς της σε σχέση με το επιθυμητό αποτέλεσμα (στη συγκεκριμένη περίπτωση την υλοποίηση επενδύσεων) δεν είναι πλέον σε θέση να αποτελέσει κίνητρο για την παραγωγή του αναγκαίου αποτελέσματος [απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1980 — υπόθεση 730/79 Philip Morris/Επιτροπή [29]].

(164) Συνεπώς, οι δαπάνες για επενδύσεις που προβλέπονται πράγματι στο ειδικό σχέδιο παρέμβασης του 1990 για την μονάδα του Celano είναι αποκλειστικά αυτές που αφορούν νέες επενδύσεις, δηλαδή επενδύσεις που δεν είχαν ακόμη υλοποιηθεί την ημέρα έκδοσης της εν λόγω απόφασης της CIPE.

(165) Οι δαπάνες αυτές, οι οποίες ανέρχονται σε 20 000 εκατ. LIT, είναι οι μόνες οι οποίες πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις, για να επωφεληθούν από κρατικές ενισχύσεις κατ' εφαρμογή του άρθρου 46 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1785/81 και των αποφάσεων της Επιτροπής για την έγκριση των εθνικών κλαδικών σχεδίων: πρόκειται πράγματι για δαπάνες που προβλέπονται στο πλαίσιο ενός ειδικού σχεδίου παρέμβασης και αιτιολογούνται από τις εξαιρετικές ανάγκες που συνδέονται με τα ως άνω εθνικά σχέδια (το ειδικό σχέδιο παρέμβασης τις θεωρεί όντως απαραίτητες για την πραγματοποίηση της αναδιάρθρωσης της επιχείρησης). Ενδεχόμενες ενισχύσεις χορηγούμενες για την εκτέλεση των δαπανών αυτών θα μπορούσαν να τύχουν ευνοϊκής αξιολόγησης στο πλαίσιο των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης, λαμβανομένης υπόψη της παρέκκλισης που προβλέπει το άρθρο 46 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1785/81.

[28] Πρβλ. υποσημείωση 24.
[29] Συλλογή 1980, σ. 2671.

(166) Επειδή η εγκατάσταση του Celano βρίσκεται σε μια περιφέρεια, η οποία τη στιγμή της χορήγησης των ενισχύσεων υπαγόταν στον στόχο 1, το συνολικό ποσό των ενισχύσεων που θα μπορούσε να λάβει η Sadam για την υλοποίηση των νέων επενδύσεων που προβλέπονται στο ειδικό σχέδιο παρέμβασης θα έπρεπε να περιοριστεί στο 75 % των επιλέξιμων δαπανών (ένταση που εφαρμόζεται στις ενισχύσεις για επενδύσεις στον τομέα της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων στις περιφέρειες του στόχου 1). Η αξία της αντίστοιχης ενίσχυσης είναι ίση με 15 000 εκατ. LIT μεικτού ισοδύναμου επιχορήγησης.

(167) Οι ενισχύσεις που έλαβε η Sadam Abruzzo κατ' εφαρμογή της απόφασης CIPE της 26ης Ιουλίου 1990 μπορούν να αξιολογηθούν ως εξής.

(168.1) Μείωση της τιμής αγοράς της μονάδας του Celano

Η ενίσχυση αυτή ισοδυναμεί με τη διαφορά μεταξύ της διαπιστωμένης αξίας της εγκατάστασης (31 800 εκατ. LIT) και του τιμήματος που πράγματι καταβλήθηκε από την Sadam. Το πραγματικό ύψος του τιμήματος αυτού είναι το άθροισμα της πραγματικής αξίας της ανάληψης του δανείου των 15 000 εκατ. LIT που μεταβιβάστηκε στη Sadam (δηλαδή η ονομαστική αξία του δανείου αφαιρουμένων των ενισχύσεων που συνίστανται στη μείωση του επιτοκίου για το δάνειο σε σχέση με το επιτόκιο της αγοράς τη στιγμή εκείνη και στη χορήγηση περιόδου χάριτος για την εξόφληση του δανείου), πλέον της παραίτησης από μια πίστωση η οποία, για τους λόγους που έχουν ήδη αναφερθεί, πρέπει να υπολογισθεί σε 4 400 εκατ. LIT. Η ενίσχυση αυτή είναι καθ' ολοκληρίαν ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.

(168.2) Νέα συμμετοχή της RIBS στο κεφάλαιο της Sadam Abruzzo για ποσό 8 000 εκατ. LIT

Επειδή πρόκειται για συμμετοχή στο κεφάλαιο που εξαγοράστηκε στην ονομαστική αξία, η αξία της συμμετοχής αυτής πρέπει να υπολογιστεί θεωρώντας το ποσό αυτό ως δάνειο με επιτόκιο 0 %, διάρκειας ίσης με τη διάρκεια της συμμετοχής, και μέ περίοδο χάριτος για την επιστροφή του κεφαλαίου ίση με τη διάρκεια του δανείου. Το επιτόκιο που χρησιμεύει ως βάση για τον υπολογισμό του μεικτού ισοδυνάμου επιχορήγησης της ενίσχυσης αυτής είναι το κοινοτικό επιτόκιο αναφοράς που εφαρμοζόταν στην Ιταλία την ημέρα της ενέργειας (14,66 %).

(168.3) Δάνειο με μειωμένο επιτόκιο για ποσό 11 000 εκατ. LIT

Το μεικτό ισοδύναμο επιχορήγησης της ενίσχυσης αυτής (το οποίο λαμβάνει υπόψη τη μείωση του επιτοκίου και τη χορηγηθείσα περίοδο χάριτος) υπολογίζεται χρησιμοποιώντας ως επιτόκιο αναφοράς το κοινοτικό επιτόκιο που εφαρμοζόταν στην Ιταλία την ημέρα της χορήγησης του δανείου (14,66 %).

(169) Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στα σημεία 168.2 και 168.3 δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, επειδή η αξία τους εκφραζόμενη σε μεικτό ισοδύναμο επιχορήγησης υπερβαίνει το ποσό των 15 000 εκατ. LIT (20 000 εκατομμύρια × 75 %), το οποίο θα μπορούσε να λάβει νομίμως η Sadam Abruzzo ως ενίσχυση για επενδύσεις.

Αξιολόγηση των ενισχύσεων υπέρ των λοιπών πιστωτών της Nusam

(170) Η υποβάθμιση της κατάταξης και η παραίτηση εκ μέρους της RIBS από την ενυπόθηκη πίστωση των 17 504 εκατ. LIT, η οποία μετετράπη σε εγχειρόγραφη πίστωση, συνιστά όχι μόνο κρατική ενίσχυση υπέρ της Sadam Abruzzo, αλλά και ενίσχυση υπέρ των λοιπών πιστωτών της Nusam (παράβαλε σημείο 139).

(171) Βάσει των σχετικών κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών, δεν πρόκειται για ενισχύσεις για επενδύσεις ούτε για ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων. Ελλείψει άλλης νομικής βάσης, που να έχει είτε υποδειχθεί από τις ιταλικές αρχές είτε διαπιστωθεί από την Επιτροπή, οι εξεταζόμενες ενισχύσεις πρέπει να θεωρηθούν ενισχύσεις λειτουργίας, αντίθετες προς την πάγια πρακτική της Επιτροπής όσον αφορά την εφαρμογή των άρθρων 87, 88 και 89 της συνθήκης (βλέπε σημείο 124). Επομένως, οι ενισχύσεις αυτές πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

Ενισχύσεις προς την Castiglionese σχετικές με την εγκατάσταση του Castiglion Fiorentino

Εγγύηση

(172) Το άνοιγμα πιστωτικού ορίου 41 000 εκατ. LIT υπέρ της εταιρείας Castiglionese για τις δαπάνες που συνδέονται με την εξέλιξη της παραγωγής 1991 (παράβαλε ενισχύσεις που αναφέρονται στο σημείο 16.1) συνοδεύτηκε από κρατική εγγύηση.

(173) Για την ενίσχυση αυτή υπό μορφή εγγύησης εφαρμόζονται αναλόγως τα επιχειρήματα των σημείων 126-1319. Πρόκειται για ενίσχυση λειτουργίας, η οποια δεν πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις κοινοτικές διατάξεις για τις ενισχύσεις υπό μορφή εγγυήσεων, ούτε για τις ενισχύσεις υπέρ των προβληματικών επιχειρήσεων.

Ειδικό σχέδιο παρέμβασης (απόφαση της 16ης Απριλίου 1992)

(174) Επίσης σχετικά με τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην Castiglionese κατ' εφαρμογή του ειδικού σχεδίου παρέμβασης που εγκρίθηκε με την απόφαση CIPE της 16ης Απριλίου 1992, η Ιταλία προβάλλει τα δύο επιχειρήματα, ότι συμμορφώνονται προς τις κατευθυντήριες γραμμές για τις ενισχύσεις υπέρ προβληματικών επιχειρήσεων, ως ενισχύσεις για αναδιάρθρωση, και ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, ως ενισχύσεις για επενδύσεις.

Συμμόρφωση προς τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων

(175) Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ενισχύσεις υπέρ της Castiglionese δεν είναι σύμφωνες προς τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων.

1. *Δεν πρόκειται για σχέδιο αναδιάρθρωσης κατά την έννοια των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών*

(176) Για να αντιμετωπισθούν οι δυσκολίες της Castiglionese, το ειδικό σχέδιο παρέμβασης του 1992 προέβλεπε τη χορήγηση μιας σειράς ενισχύσεων, οι οποίες προορίζονταν αφενός για τη μείωση των χρηματοοικονομικών βαρών από τα χρέη έναντι της RIBS (παράταση της συμμετοχής της RIBS που πραγματοποιήθηκε το 1984, μετατροπή σε κεφάλαιο ενός μέρους των πιστώσεων —20 000 εκατ. LIT— επί συνόλου 24 000 εκατ. LIT προς την RIBS, αναδιάταξη του υπολοίπου χρέους σε 15 έτη) και αφετέρου για την παροχή στην επιχείρηση νέων πόρων (νέα συμμετοχή στο κεφάλαιο με περιορισμένη διάρκεια ύψους 10 000 εκατ. LIT και νέο ευνοϊκό δάνειο ύψους 20 000 εκατ. LIT).

(177) Βάσει των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών, το σχέδιο αναδιάρθρωσης μιας προβληματικής επιχείρησης πρέπει να αποκαθιστά εντός εύλογου χρονικού διαστήματος την μακροπρόθεσμη οικονομική αποτελεσματικότητα της επιχείρησης, με βάση ρεαλιστικές υποθέσεις όσον αφορά τις μελλοντικές συνθήκες λειτουργίας. Το ειδικό σχέδιο παρέμβασης που εγκρίθηκε με την απόφαση CIPE της 26ης Απριλίου 1992 δεν μπορεί να θεωρηθεί σύμφωνο προς τον ορισμό αυτό του σχεδίου αναδιάρθρωσης.

(178) Οι ενισχύσεις για αναδιάρθρωση πρέπει πράγματι να συνδέονται με πρόγραμμα εξυγίανσης της επιχείρησης, το οποίο πρέπει να υποβάλλεται στην Επιτροπή με όλα τα αναγκαία αναλυτικά στοιχεία. Επιπλέον, η αποκατάσταση της βιωσιμότητας της επιχείρησης πρέπει να επιτυγχάνεται κυρίως μέσω εσωτερικών μέτρων που προβλέπονται στο σχέδιο αναδιάρθρωσης.

(179) Το ειδικό σχέδιο παρέμβασης του 1992 περιορίζεται αντιθέτως στην απαρίθμηση των χρηματοοικονομικών αναγκών της Castiglionese, χωρίς να αναζητεί και να αναλύει τα αίτια των προβλημάτων που οφείλονται στην προηγούμενη διαχείριση της επιχείρησης: γίνεται αναφορά αποκλειστικά σε παράγοντες εξωτερικούς ως προς την ίδια την επιχείρηση, όπως οι τροποποιήσεις που είχαν επέλθει στην κοινοτική νομοθεσία για τον τομέα της ζάχαρης και η αρνητική επίπτωση στον τομέα αυτό των διαπραγματεύσεων της ΓΣΔΕ, ιδίως λόγω της μείωσης των κοινοτικών ενισχύσεων.

(180) Κατά συνέπεια, δεν προβλέπεται κανένα μέτρο εσωτερικής εξυγίανσης της επιχείρησης. Οι μόνες υποχρεώσεις του αποδέκτη των ενισχύσεων που απορρέουν από το ειδικό σχέδιο παρέμβασης του 1992 είναι πράγματι η υποχρέωση να εξασφαλίσει τη διατήρηση της περιοχής εφοδιασμού σε ζαχαρότευτλα και να ολοκληρώσει την αναδιάρθρωση των εγκαταστάσεων. Τα μέτρα αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν μέτρα εξυγίανσης κατά την έννοια των κοινοτικών κανόνων.

(181) Στο σχέδιο που διαβιβάστηκε στην Επιτροπή πριν από την κίνηση της διαδικασίας, δεν γίνεται καμία αναφορά στις μελλοντικές συνθήκες διαχείρισης της επιχείρησης, παρά μόνο με όρους τόσο αόριστους, ώστε είναι αδύνατο να εντοπιστεί η παρουσία ρεαλιστικών υποθέσεων όσον αφορά τις μελλοντικές συνθήκες μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας.

(182) Η Επιτροπή θεωρεί ως εκ τούτου ότι το ειδικό σχέδιο παρέμβασης του 1992 δεν αποτελεί σχέδιο αναδιάρθρωσης κατά την έννοια των σχετικών κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών, εφόσον δεν περιέχει καμία ακριβή ένδειξη που να επιτρέπει να εξακριβωθούν αφενός τα αίτια των προβλημάτων της επιχείρησης και η ύπαρξη εσωτερικών μέτρων εξυγίανσης και αφετέρου η αποτελεσματικότητα των προτεινόμενων και υιοθετούμενων λύσεων.

2. *Πρόληψη των αθέμιτων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού*

(183) Σε κάθε σχέδιο αναδιάρθρωσης πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για να μετριάζονται, στο μέτρο του δυνατού, οι δυσμενείς επιπτώσεις των ενισχύσεων στους ανταγωνιστές.

(184) Όταν, όπως στην παρούσα περίπτωση, υπάρχει πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην αγορά, στην οποία λειτουργεί ο αποδέκτης, το σχέδιο αναδιάρθρωσης πρέπει να συμβάλλει, σε αναλογία με το ύψος της λαμβανόμενης ενίσχυσης, στην αναδιάρθρωση του τομέα που εξυπηρετεί την αγορά αυτή στην Κοινότητα, μέσω της αμετάκλητης μείωσης της παραγωγικής ικανότητας ή μέσω της διακοπής λειτουργίας εγκαταστάσεων.

(185) Ο τομέας της ζάχαρης βρίσκεται από ετών σε κατάσταση διαρθρωτικής πλεονάζουσας δυναμικότητας. Αυτός είναι ο λόγος που θεσπίστηκε, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1785/81, ένα σύστημα εθνικών ποσοστώσεων παραγωγής, και απαγορεύθηκε η χορήγηση οποιασδήποτε νέας ενίσχυσης για επενδύσεις στον τομέα αυτό. Η απαγόρευση αυτή εκφράζει την διαρκή φροντίδα να μην επιτραπεί καμία αύξηση της παραγωγικής ικανότητας σε ένα τομέα ιδιαίτερα ευαίσθητο.

(186) Το ειδικό σχέδιο παρέμβασης του 1992 δεν προβλέπει καμία μείωση της παραγωγικής ικανότητας της δικαιούχου επιχείρησης.

(187) Ο κανόνας που προβλέπεται στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές, σύμφωνα με τον οποίο ο δικαιούχος μιας ενίσχυσης για αναδιάρθρωση προβαίνει στην αμετάκλητη μείωση της παραγωγικής ικανότητας και στη διακοπή λειτουργίας εγκαταστάσεων, μπορεί να καμφθεί, εάν αποδεικνύεται ότι η μείωση της παραγωγικής ικανότητας ενέχει τον κίνδυνο να οδηγήσει σε σαφή επιδείνωση της διάρθρωσης της αγοράς, δημιουργώντας, για παράδειγμα, κατάσταση μονοπωλίου ή ολιγοπωλίου με στενή έννοια. Η απόδειξη αυτή δεν προσκομίστηκε στην παρούσα περίπτωση.

(188) Σχετικά, η Ιταλία βεβαιώνει ότι τηρήθηκε ο όρος που είχε επιβάλει η Επιτροπή κατά την έγκριση των εθνικών κλαδικών σχεδίων, σύμφωνα με τον οποίο σε καμία περίπτωση οι ενισχύσεις για αναδιάρθρωση δεν έπρεπε να οδηγήσουν σε υπέρβαση της εθνικής ποσόστωσης παραγωγής ζάχαρης που ίσχυε για την Ιταλία.

(189) Ο όρος αυτός, ωστόσο, είναι διαφορετικός από τον όρο που προβλέπεται στο σημείο 3 στοιχείο ii) των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών, ο οποίος αποσκοπεί στη διασφάλιση του ελεύθερου ανταγωνισμού σε μια συγκεκριμένη αγορά, είτε αυτή υπόκειται είτε όχι σε ποσοτικούς περιορισμούς που έχουν καθοριστεί συνολικά σε επίπεδο καθενός από τα κράτη μέλη.

(190) Η Ιταλία υποστηρίζει επίσης ότι η αύξηση της παραγωγικής ικανότητας της μονάδας του Castiglion Fiorentino (από 3 700 σε 7 500 τόνους ζαχαροτεύτλων ημερησίως) θα εξασφάλιζε την απορρόφηση και τη μεταποίηση των ζαχαροτεύτλων που παράγονται στην περιοχή παραγωγής, την οποία προηγουμένως η μονάδα αυτή μοιραζόταν με μια άλλη μονάδα στην Cecina, μετά τη διακοπή λειτουργίας της τελευταίας. Οι συνθήκες της εν λόγω διακοπής λειτουργίας και η ενδεχόμενη σχέση μεταξύ αυτής και του σχεδίου αναδιάρθρωσης της Castiglionese δεν έχουν διευκρινιστεί.

(191) Πρέπει επομένως να θεωρηθεί ότι δεν έχει αποδειχθεί η ύπαρξη πραγματικών στοιχείων που να επιτρέπουν παρέκκλιση από τον κανόνα, δυνάμει του οποίου σε παρόμοιες περιπτώσεις η αναδιάρθρωση πρέπει να συνοδεύεται από μείωση της παραγωγικής ικανότητας.

3. *Αναλογικότητα των ενισχύσεων προς το κόστος και τις ωφέλειες της αναδιάρθρωσης*

(192) Σύμφωνα με το τρίτο αυτό κριτήριο, οι ενισχύσεις για αναδιάρθρωση πρέπει να περιορίζονται στο ελάχιστο δυνατό που απαιτείται για να καταστεί δυνατή η αναδιάρθρωση. Το κριτήριο αυτό τηρείται, εάν πληρούνται διάφοροι όροι. Αφενός, ο δικαιούχος της ενίσχυσης πρέπει να συμβάλλει σημαντικά στο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης, χρησιμοποιώντας ίδιους πόρους ή εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης με τους όρους της αγοράς. Αφετέρου, οι ενισχύσεις δεν πρέπει να μειώνουν αδικαιολόγητα τις χρηματοοικονομικές επιβαρύνσεις της επιχείρησης, επιτρέποντας στους δικαιούχους να διαθέτουν πρόσθετη ρευστότητα που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για επιθετικές πρωτοβουλίες ικανές να διαταράξουν την αγορά, χωρίς καμία σχέση με τη διαδικασία αναδιάρθρωσης. Οι ενισχύσεις δεν πρέπει επίσης να χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση νέων επενδύσεων που δεν είναι αναγκαίες για την αναδιάρθρωση.

(193) Στη συγκεκριμένη περίπτωση οι όροι αυτοί δεν τηρούνται.

(194) Πράγματι, από τις διαθέσιμες πληροφορίες προκύπτει ότι η αναδιάρθρωση χρηματοδοτήθηκε αποκλειστικά με πόρους της RIBS. Στην απόφαση CIPE της 26ης Απριλίου 1992 και στο ειδικό σχέδιο παρέμβασης που εγκρίθηκε με την ίδια δεν γίνεται καμία αναφορά στο κόστος της αναδιάρθρωσης που βαρύνει τον δικαιούχο. Η μόνη υποχρέωση που έπρεπε να εκπληρώσει η Zuccherificio Castiglionese, για να επωφεληθεί από μια χρηματοδοτική συμμετοχή (μη προσδιορισμένη ποσοτικά άλλωστε) ήταν η ολοκλήρωση της αναδιάρθρωσης των εγκαταστάσεων. Στην περίπτωση αυτή πρόκειται για τη συμμετοχή του δικαιούχου στις επενδυτικές δαπάνες (το μεγαλύτερο μέρος των οποίων δεν ήταν απαραίτητο για την αποκατάσταση της βιωσιμότητας εντός ευλόγου διαστήματος) και όχι για τη συμμετοχή («σημαντική» όπως απαιτούν οι κατευθυντήριες γραμμές) στις γενικές δαπάνες αναδιάρθρωσης της επιχείρησης.

(195) Από την άλλη πλευρά, είναι ανάγκη να διαπιστωθεί ότι, βάσει των διαθέσιμων πληροφοριών, οι ενισχύσεις που καταβλήθηκαν στην Castiglionese κατ' εφαρμογή του ειδικού σχεδίου παρέμβασης του 1992 επέτρεψαν όχι μόνο την μετατροπή σε μετοχικό κεφάλαιο ενός μέρους του όλου χρέους της εταιρείας προς την RIBS, αντίστοιχου με 32 000 εκατ. LIT, με την υποχρέωση εξαγοράς των μετοχών στην ονομαστική αξία τους —μετά δέκα ή 15 έτη, ανάλογα με την περίπτωση— και την αναδιάταξη του υπολοίπου χρέους (4 000 εκατ. LIT) με ευνοϊκούς όρους, αλλά και την υλοποίηση επενδύσεων συνολικού ποσού (προβλεπόμενου στο ειδικό σχέδιο παρέμβασης) 47 500 εκατ. LIT.

(196) Οι επενδύσεις αυτές, εντούτοις, δεν ήσαν όλες αναγκαίες για την αναδιάρθρωση. Βάσει των προβλεπόμενων στο ειδικό σχέδιο παρέμβασης του 1992, θεωρήθηκαν αμέσως αναγκαίες για τη συνέχιση της δραστηριότητας της μονάδας του Castiglion Fiorentino επενδύσεις συνολικού ύψους 10 000 εκατ. LIT. Το ειδικό σχέδιο παρέμβασης του 1992 προέβλεπε εντούτοις επενδύσεις ύψους 2 500 εκατ. LIT ετησίως για τα 15 έτη της παρέμβασης της RIBS (συνολικά 37 500 εκατ. LIT) για το «συνήθη τεχνολογικό εκσυγχρονισμό» των εγκαταστασεων: οι επενδύσεις αυτές δεν μπορούν να θεωρηθούν αναγκαίες κατά την έννοια των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις ενισχύσεις για αναδιάρθρωση.

(197) Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι εξεταζόμενες ενισχύσεις ελάφρυναν υπέρμετρα τις χρηματοοικονομικές επιβαρύνσεις της Zuccherificio Castiglionese, γεγονός που επέτρεψε στην επιχείρηση, μεταξύ άλλων, να χρηματοδοτήσει ένα σχέδιο επενδύσεων που δεν περιοριζόταν στα αυστηρώς αναγκαία μέτρα για την αναδιάρθρωση.

(198) Πρέπει επομένως να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι ενισχύσεις αυτές δεν είναι σύμφωνες με τις σχετικές κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές.

(199) Κατ' αναλογία προς τα λεχθέντα για τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην Nusam και στην Sadam Abruzzo, απομένει να εξακριβωθεί το βάσιμο του δευτέρου επιχειρήματος που προβάλλει η Ιταλία, σύμφωνα με το οποίο οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην Castiglionese θα μπορούσαν να εγκριθούν ως ενισχύσεις για επενδύσεις. Για να μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, πρέπει να διαπιστωθεί, κατά πρώτο λόγο, εάν είναι αναγκαίες για την αναδιάρθρωση του τομέα της ζάχαρης στην Ιταλία και, κατά δεύτερο λόγο, εάν τηρείται η μέγιστη ένταση που ισχύε για τις ενισχύσεις του είδους αυτού στην ενδιαφερόμενη περιφέρεια τη στιγμή της χορήγησής τους.

(200) Ως προς την πρώτη από τις δύο προϋποθέσεις, αρκεί να υπομνησθούν οι όροι που χρησιμοποιούνται στο ειδικό σχέδιο παρέμβασης του 1992, σύμφωνα με τους οποίους ένα μέρος (37 500 εκατ. LIT) των προβλεπόμενων επενδύσεων προοριζόταν για το συνήθη τεχνολογικό εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν διαθέτει κανένα στοιχείο αξιολόγησης που να της επιτρέπει να διαπιστώσει ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν για την υλοποίηση των επενδύσεων αυτών ήσαν αναγκαίες για την αναδιάρθρωση της επιχείρησης ή για την αναδιάρθρωση του τομέα της ζάχαρης στην Ιταλία.

(201) Αντίθετα, η κατάσταση είναι διαφορετική ως προς τις επενδύσεις που το ειδικό σχέδιο παρέμβασης θεωρεί απαραίτητες για τη συνέχιση της δραστηριότητας του εργοστασίου ζάχαρης. Οι δαπάνες αυτές, οι οποίες ανέρχονται σε 10 000 εκατ. LIT, είναι οι μόνες που πληρούν τις προϋποθέσεις για να θεωρηθούν επιλέξιμες για κρατικές ενισχύσεις δυνάμει του άρθρου 46 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1785/81 και των αποφάσεων της Επιτροπής που ενέκριναν τα εθνικά κλαδικά σχέδια: εντάσσονται πράγματι σε ειδικό σχέδιο παρέμβασης και αιτιολογούνται από τις εξαιρετικές ανάγκες που συνδέονται με τα κλαδικά σχέδια (το ειδικό σχέδιο παρέμβασης τις θεωρεί πράγματι αναγκαίες για την εφαρμογή της αναδιάρθρωσης). Οι ενισχύσεις που ενδεχομένως χορηγήθηκαν για την υλοποίηση των επενδύσεων αυτών θα μπορούσαν επομένως να τύχουν ευνοϊκής αξιολόγησης βάσει των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης, λαμβανομένης υπόψη της παρέκκλισης του άρθρου 46 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1785/81.

(202) Επειδή η μονάδα του Castiglion Fiorentino βρίσκεται σε μια περιφέρεια, η οποία δεν υπάγεται στο στόχο 1 (ούτε υπαγόταν τη στιγμή της καταβολής των ενισχύσεων), το συνολικό ποσό των ενισχύσεων που θα μπορούσε να λάβει η Castiglionese για την εκτέλεση των νέων επενδύσεων στο πλαίσιο του ειδικού σχεδίου παρέμβασης θα έπρεπε να περιοριστεί στο 55 % των επιλέξιμων δαπανών (ένταση που εφαρμόζεται στις ενισχύσεις για επενδυσεις στον τομέα της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων στις περιφέρειες που δεν υπάγονται στον στόχο 1).

(203) Η αξία της αντίστοιχης ενίσχυσης ανέρχεται επομένως σε 5 500 εκατ. LIT σε μεκτό ισοδύναμο επιχορήγησης (10 000 × 55 %).

(204) Για τον υπολογισμό της αξίας των ενισχύσεων, η Επιτροπή έκρινε ότι, ακόμη και αν η Castiglionese μπορούσε να θεωρηθεί προβληματική επιχείρηση, η αξία αυτή δεν αντιστοιχεί στο σύνολο του ποσού των δανείων και των συμμετοχών της RIBS. Η Επιτροπή δεν διαθέτει πράγματι κανένα στοιχείο που να επιτρέπει το συμπέρασμα ότι, την εποχή της χορήγησης των δανείων και των συμμετοχών, η Castiglionese δεν ήταν σε θέση να τα εξοφλήσει. Εξάλλου, σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, οι προθεσμίες αποπληρωμής τηρήθηκαν αυστηρά. Η αξία των ενισχύσεων, τις οποίες έλαβε η Castiglionese κατ' εφαρμογή της απόφασης CIPE της 16ης Απριλίου 1992, πρέπει να υπολογισθεί όπως εκτίθεται στα σημεία 204.1, 204.2 και 204.3:

(204.1) Παράταση για συμπληρωματικό διάστημα δέκα ετών της συμμετοχής των 12 000 εκατ. LIT που ανελήφθη το 1984.

Η αξία της συμμετοχής αυτής αντιστοιχεί στην αξία ενός δανείου με επιτόκιο 0 % διάρκειας δέκα ετών, με περίοδο χάριτος ίσης διάρκειας (δέκα έτη). Το επιτόκιο που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό του μεικτού ισοδυνάμου επιχορήγησης της ενίσχυσης αυτής είναι το κοινοτικό επιτόκιο αναφοράς που ίσχυε την ημέρα καταβολής των ενισχύσεων (14,4 %).

(204.2) Μετατροπή σε κεφάλαιο οφειλής 20 000 εκατ. LIT και συμμετοχή στο κεφάλαιο της εταιρείας για ποσό 10 000 εκατ. LIT.Η αξία των ενισχύσεων αυτών υπολογίζεται με βάση την παραδοχή ότι κάθε συμμετοχή ισοδυναμεί με άτοκο δάνειο διάρκειας ίσης με της συμμετοχής, με περίοδο χάριτος ίση προς τη διά κεια του δανείου. Το επιτόκιο στο οποίο βασίζεται ο υπολογισμός του μεικτού ισοδυνάμου επιχορήγησης είναι το κοινοτικό επιτόκιο αναφοράς που ίσχυε την ημέρα χορήγησης των ενισχύσεων (14,4 %). Οποιοδήποτε άλλο μεταγενέστερο οικονομικό πλεονέκτημα που συνόδευσε την μετατροπή σε κεφάλαιο της οφειλής των 20 000 εκατ. LIT πρέπει προφανώς να συμπεριληφθεί στον υπολογισμό (για παράδειγμα, η διαγραφή των δεδουλευμένων τόκων την ημέρα μετατροπής της οφειλής).

(204.3) Αναδιάταξη της υπόλοιπης οφειλής των 4 000 εκατ. LIT σε 15 έτη και ευνοϊκό δάνειο ύψους 20 000 εκατ. LIT.

Το μεικτό ισοδύναμο επιχορήγησης των ενισχύσεων αυτών (το οποίο συνεκτιμά τη μείωση του επιτοκίου και την χορηγηθείσα περίοδο χάριτος) υπολογίζεται χρησιμοποιώντας ως επιτόκιο το κοινοτικό επιτόκιο αναφοράς που ίσχυε την ημέρα χορήγησης των ενισχύσεων (14,4 %).

(205) Επομένως, το τμήμα των ενισχύσεων που αναφέρονται στο σημείο 204 που υπερβαίνει το ποσό των 5 500 εκατ. LIT σε μεικτό ισοδύναμο επιχορήγησης το οποίο η Castiglionese θα μπορούσε να λάβει νομίμως ως ενίσχυση για επενδύσεις, δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά.

Ενισχύσεις για την απόκτηση της Castiglionese

(206) Οι παρεμβάσεις που εγκρίθηκαν με την απόφαση CIPE της 16ης Απριλίου 1992 δεν μπορούν να θεωρηθούν ενίσχυση για την απόκτηση ποσοστού μετοχών για τον έλεγχο της Castiglionese.

(207) Οι παρεμβάσεις αυτές δεν είχαν πράγματι συγκεκριμένο αποδέκτη, αλλά απευθύνονταν σε όλους τους ενδεχόμενους συμμετέχοντες στο δημόσιο διαγωνισμό πώλησης, εφόσον πληρούσαν τις προϋποθέσεις που προβλέπονταν στην απόφαση. Η δημόσια διαδικασία πώλησης διεξήχθη υπό τον έλεγχο του δικαστηρίου πτωχεύσεων της Ρώμης στο πλαίσιο του προληπτικού συμβιβασμού που αφορούσε την Federconsorzi και όλοι οι ενδιαφερόμενοι επιχειρηματίες εκλήθησαν να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό.

VII. **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ**

(208) Επειδή οι ενισχύσεις που καλύπτονται από την παρούσα απόφαση, δεν κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης, έχουν καταβληθεί παράνομα, δηλαδή πριν αποφανθεί η Επιτροπή σχετικά με το αν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

(209) Εξάλλου, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, καθόσον εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης και δεν μπορούν να υπαχθούν σε καμία από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 3 του ιδίου άρθρου.

(210) Στην περίπτωση που οι ενισχύσεις δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, η Επιτροπή οφείλει να κάνει χρήση της δυνατότητας που της παρέχει η απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 1973 στην υπόθεση 70/72 — Επιτροπή/Γερμανία ([30]), η οποία επιβεβαιώθηκε με τις αποφάσεις της 24ης Φεβρουαρίου 1987 στην υπόθεση 310/85 — Deufil/Επιτροπή ([31]) και της 20ής Σεπτεμβρίου 1990 στην υπόθεση C-5/89 — Επιτροπή/Γερμανία ([32]), και να διατάξει το κράτος μέλος να ανακτήσει από τους αποδέκτες το ποσό κάθε ενίσχυσης που έχει καταβληθεί παράνομα. Η ανάκτηση αυτή είναι αναγκαία για την επαναφορά της προηγούμενης κατάστασης, με την εξάλειψη των οικονομικών πλεονεκτημάτων, των οποίων απήλαυσαν αχρεωστήτως οι αποδέκτες της ενίσχυσης που είχε χορηγηθεί παράνομα από την ημερομηνία της χορήγησής της.

(211) Οι ενισχύσεις οφείλουν να επιστραφούν σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο ιταλικό δίκαιο. Ο ποσοτικός προσδιορισμός τους πρέπει να πραγματοποιηθεί από την Ιταλία με βάση τα κριτήρια που εκτίθενται στην παρούσα απόφαση. Το ποσό που προκύπτει από την εφαρμογή των εν λόγω κριτηρίων φέρει τόκους από τη στιγμή της χορήγησης των ενισχύσεων και μέχρι τη στιγμή της πραγματικής ανάκτησής τους. Οι τόκοι υπολογίζονται με βάση το επιτόκιο της αγοράς, με αναφορά στο επιτόκιο που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδυνάμου επιχορήγησης στο πλαίσιο των ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα.

(212) Η παρούσα απόφαση δεν προδικάζει τα μέτρα που θα αποφασίσει ενδεχομένως να λάβει η Επιτροπή σε επίπεδο χρηματοδότησης της κοινής γεωργικής πολιτικής από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ),

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

1. Δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά οι κάτωθι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Ιταλία μέσω της δημόσιας επιχείρησης RIBS SpA:

α) ενισχύσεις προς την Nusam SpA υπό μορφή συμμετοχής στο κεφάλαιο ύψους 5 000 εκατ. LIT (12 Απριλίου 1988) και 2 500 εκατ. LIT (2 Φεβρουαρίου 1990)·

β) ενισχύσεις προς την Sadam Abruzzo SpA υπό μορφή κρατικών εγγυήσεων για ποσά 2 000 (12 Σεπτεμβρίου 1989) και 11 000 εκατ. LIT (2 Φεβρουαρίου 1990)·

γ) ενισχύσεις που προβλέπονται στην απόφαση CIPE της 26ης Ιουλίου 1990: υποβάθμιση της κατάταξης πιστώσεως ύψους 17 504 εκατ. LIT, προς όφελος της Sadam Abruzzo SpA και των λοιπών πιστωτών της Nusam SpA, καθώς επίσης μείωση της τιμής κτήσεως της μονάδας του Celano, συμπεριλαμβανομένων των πλεονεκτημάτων που συνδέονται με τη ανάληψη της οφειλής των 15 000 εκατ. LIT, προς όφελος της Sadam Abruzzo SpA·

δ) ενίσχυση προς την Zuccherificio Castiglionese SpA υπό μορφή δημόσιας εγγύησης για ποσό 41 000 εκατ. LIT (2 Αυγούστου 1991).

2. Οι κάτωθι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Ιταλία μέσω της δημόσιας επιχείρησης RIBS SpA, με ημερομηνία 26 Ιουλίου 1990, στην Sadam Abruzzo SpA δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που η αξία τους, εκφραζόμενη σε μεικτό ισοδύναμο επιχορήγησης, υπερβαίνει το ποσό των 15 000 εκατ. LIT:

α) ενίσχυση υπό μορφή συμμετοχής στο κεφάλαιο για ποσό 8 000 εκατ. LIT και

β) ενίσχυση υπό μορφή δανείου με ευνοϊκό επιτόκιο για ποσό 11 000 εκατ. LIT.

3. Οι κάτωθι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Ιταλία μέσω της δημόσιας επιχείρησης RIBS SpA, με ημερομηνία 16 Απριλίου 1992, στην Zuccherificio Castiglionese SpA, δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που η αξία τους, εκφραζόμενη σε μεικτό ισοδύναμο επιχορήγησης, υπερβαίνει το ποσό των 5 500 εκατ. LIT:

α) ενίσχυση υπό μορφή παράτασης επί μία περαιτέρω δεκαετία της προθεσμίας εξαγοράς μίας συμμετοχής στο κεφάλαιο ίσης με 12 000 εκατ. LIT·

β) ενίσχυση υπό μορφή μετατροπής σε μετοχικό κεφάλαιο μίας πίστωσης 20 000 εκατ. LIT·

γ) ενίσχυση υπό μορφή αναδιαπραγμάτευσης μίας οφειλής 4 000 εκατ. LIT·

δ) ενίσχυση υπό μορφή συμμετοχής στο κεφάλαιο για ποσό 10 000 εκατ. LIT·

ε) ενίσχυση υπό μορφή δανείου με ευνοϊκό επιτόκιο για ποσό 20 000 εκατ. LIT.

Άρθρο 2

1. Η Ιταλία λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση από τους αποδέκτες των αναφερομένων στο άρθρο 1 ενισχύσεων που έχουν χορηγηθεί παράνομα σ' αυτούς, εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης.

2. Η ανάκτηση πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διαδικασίες της ιταλικής νομοθεσίας. Επί των ανακτωμένων ποσών οφείλονται τόκοι από το χρόνο κατά τον οποίο τέθηκαν στη διάθεση των δικαιούχων μέχρι την πραγματική τους ανάκτηση. Οι τόκοι αυτοί υπολογίζονται με βάση το εμπορικό επιτόκιο που χρησιμοποιείται ως επιτόκιο αναφοράς για τον υπολογισμό του ισοδύναμου επιχορήγησης στο πλαίσιο των περιφερειακών ενισχύσεων.

([30]) Συλλογή 1987, σ. 813.
([31]) Συλλογή 1987, σ. 901.
([32]) Συλλογή 1990, σ. I-3437.

Άρθρο 3

1. Εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, η Ιταλία ενημερώνει την Επιτροπή για τον τρόπο υπολογισμού του ισοδύναμου επιχορήγησης των προς ανάκτηση ενισχύσεων.

2. Εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, η Ιταλία ενημερώνει την Επιτροπή για τα μέτρα που έλαβε για την εφαρμογή της.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιταλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 11 Μαΐου 1999.

Για την Επιτροπή

Franz FISCHLER

Μέλος της Επιτροπής